

DIRVA

Nr. 93

Rugpjūtis-August 12, 1960

Cleveland, Ohio

Laose būklė tebėra neaiški

Laoso armijos sukilėliai, vadovaujami jauno parašiutininkų kapitono Kong Le, konsolidavo kontrolę administracinėje krašto sostinėje Vientiane ir sudarė politškai mišrią vyriausybę -- iš keturiasdešimties asmenų susidedantį "laikiną vykdomąjį revoliucinio sąjūdžio komitetą", kurio visas svarbiausias pozicijas pasiėmė pats kapitonas Kong, o premjeras dar nepaskirtas.

Pasiskelbdami neutraliais "šaltajame kare", jie pareikalavo, kad amerikiečiai ir prancūzų kariniai patarėjai pasitrauktų iš krašto. JAV karinių patarėjų Laose buvo 24, o iš viso amerikiečių -- ekonominės ir karinės pagalbos grupių narių, ambasados tarnautojų ir privačių piliečių -- skaičius siekė 753. Valstybės departamentas pareiškė, 261 iš jų turėjo reikalų su karinės pagalbos programa.

Parašiutininkai užėmė Vientiane po trumpos, bet kruvinos kovos, kurioje žuvo mažiausiai šeši kareiviai ir didelis skaičius buvo sužeisti. Sukilėlių vadai išsiuntinėjo įsakymus rajoniniams kariniams komendantams, kad jie nutrauktų veiksmus prieš komunistinius Pathet Lao partizanų ir grįžtų į savo bazes naujiems įsakymams. Tuo tarpu dar neturima žinių apie tai, kaip reagavo kariniai provincijos ko-

Laose sukilėliai paėmė į savo rankas administracinę krašto sostinę Vientiane (1), bet daugelis buvusio režimo narių su premjeru Samsonith tebesė karališkoje krašto sostinėje Luang Prabang (2), iš kur pradeda akciją prieš sukilėlius.

mendantai, be kurių paramos sukilėliai negalėtų paimti viso krašto kontrolės kuri dabar ribojasi administracine krašto sostine Vientiane.

Yra nepatvirtintų pranešimų, kad nuverstosios provokarie-

tiškos vyriausybės premjeras, Samsonith, kuris perversmo metu buvo išvykęs į karališkąją krašto sostinę Luang Prabang, įsakęs vyriausybės daliniams kurti siekti 5000 vyrų, žygiuoti prieš sukilėlius.

Stebėtojai sako, kad kapitonas Kong nesąs prokomunistas, bet jis greičiausiai linkęs kolaboruoti su kairiaisiais, patenkdamas jų reikalavimus dėl neutralistinės politikos, kad galėtų sudaryti naują vyriausybę. Laoso postūkis į neutralizmą būtų didelis smūgis Vakarams, ypač Jungtinėms Valstybėms, kurios teikė kraštui pagalbą pinigais, karine ir technine parama.

Nedidelė Laoso karalystė buvo geografinis ir galbūt politinis buferis tarp antikomunistinės Tailando karalystės ir komunistinių Kinijos bei Šiaur. Vietnamo kraštų. Jo gyventojus, kurių skaičius galys būti tarp 2 ir 3 milijonų, sudaro įvairios kalnų tautelės, kalbančios skirtingomis kalbomis. Laosas buvo pripažintas nepriklausoma valstybe po ilgų ir komplikuočių kovų tarp okupacinių Prancūzijos jėgų ir prieš prancūzus atskirai kovojusių komunistų ir antikomunistų partizanų. Perėmus krašto valdymą antikomunistinė vyriausybė turėjo laiką tęsti kovą su komunistiniais partizana, kurie buvo remiami komunistinės Kinijos ir Šiaur. Vietnamo.

Perversmas labai nustebino JAV ir Prancūzijos ambasadas, nes nuverstoji vyriausybė buvo didele dauguma laimėjusi rinkimus šių metų pradžioje.

Washingtonė pareiškė, kad tuo tarpu dar neturima aiškių žinių apie perversmo pobūdį. Stebėtojai sako, kad tarp JAV, Britanijos ir Prancūzijos vyksta gyvas pasikeitimas pranešimais, siekiant nustatyti perversmo pobūdį ir reikšmę.

Prezidentas įspėjo komunistus dėl Pietų Amerikos

Prez. Eisenhoweris pareiškė, kad Jungtinės Valstybės imtųsi "aiškios akcijos", jei Kuba ar kitas Pietų Amerikos kraštas patektų tarptautinio komunizmo kontrolėn. Tik, jei tokio krašto žmonės laisvai pasirinktų komunizmą, pastebėjo spaudos konferencijoje, jis nežinąs, kaip Jungtinės valstybės turėtų įsikišti ar pasipriešinti.

KUBOJE katalikų Bažnyčia įspėjo Castro režimą, kad ji nutrauksianti pamaldas, jeigu ten bus varžoma tikėjimo laisvė. Pastaruoju metu įvairiose Kubos vietovėse pagausėjo incidentai tarp katalikų ir ties bažnyčiomis juos užpuolančių komunistų. Tuo reikalu Havanos arkivyskupas Diaz lankėsis prezidentūroje ir pasikalbėjime su prezidentūros sekretoriumi pareiškė tą įspėjimą.

ŽINIOMIS iš Havanos, nuo birželio 28 rusų laivai ten atgabeną paslaptingas siuntas, į kurias kreipiamas ypatingas dėmesys. Dėžės esančios didelės -- galinčios talpinti lėktuvų dalis arba raketas -- ir vietiniai uosto dar-

KOMUNISTAI SIŪLO PAGALBĄ INDONEZIJAI

Indonezijos premjeras Djuanda grįžo iš penkis savaites trukusios kelionės po komunistinius kraštus, parsigabendamas naujus komunistų ekonominės pagalbos pažadus. Komunistų pažaduose esąs naujas aštuonerių metų pagalbos planas, tačiau smulkesnių to plano detalių nepaskelbta.

Djuanda, kuris laikomas politiškai nuosaikiu, sako, kad jis iš kelionės grįžęs su įsitikdiniu, kad jo kraštas turįs ieškoti savų kelių "Indonezijos socializmui" kurti.

Aiški komunistinės pagalbos suma, kaip suprantama, dar nebuvusi nustatyta, nes Djuanda pareiškė, pasiūlymai dar turį būti svarstomi, o Indonezija "neskubanti" jų priimti. Praeita vasarį Indonezija gavo iš Rusijos 250 mil. dol. kreditą.

Indonezijos prekyba su komunistiniu pasauliu, ypač Kinija, kasmet didėja, nors ji dar nėra pasiekusi didelės visos prekybos su užsieniais dalį.

HAMMARSKJÖLD ĮVES JT ĮGULAS Į KATANGĄ

Jungt. Tautų gen. sekr. Dag Hammarskjöld išvyko į Katangą, kur penktadienį įves dvi švedų kuopas, priklausančias Jungtinių Tautų Komandai.

Katangos premjerui Tshombe jis pranešė telegrama, kad įvedamieji Jungtinių Tautų daliniai būsią jo "išimtinėje žinioje", ir pridūrė, kad jie "turės tik legalaus apsigynimo teisę tuo atveju, kurį aš laikau neįsivaizduojamu -- jeigu jie būtų užpulti."

Hammarskjöld pareiškė, kad nebūsią "klausimo apie sąlygas

arba susitarimą" su Katangos provincija, kuri bando atsiskirti nuo Kongo. Premjeras Tshombe buvo atsuntęs Hammarskjöldui telegramą, kurioje jis pareiškė esąs pasirodęs tarsi dėl Jungt. Tautų dalinių įvedimo, bet nenorįs be sąlygų priimti Saugumo Tarybos rezoliuciją, reikalaujančią neatsidėliojant atitraukti belgų kariuomenę.

Iš Leopoldville pranešama, kad ten buvęs sužeistas Kongo premjeras Lumumba, kai bandęs atstatyti tvarką jo šalininkų muštyne su abako partija.

Būdingas ūkininko sodybos vaizdelis Zarasų krašte prie ramaus, kaip veidrodinis, ežerėlio...

JAV ŪKINĖS STAGNACIJOS ŽENKLAI

JONAS KAZLAUSKAS

Dabartinė JAV ūkinė gerovė -- didžiausias dirbančiųjų skaičius, aukščiausi uždarbiai ir atlyginimai, aukščiausias santaupos, didžiausios investicijos Amerikos istorijoje -- yra viena medalio pusė, jei dabartinė būklė palyginama su prieš kelerius metus buvusia būkle. Tačiau antroji

medalio pusė, paremta šios dienos ekonominio gyvenimo faktais, žymiai skiriasi nuo pirmosios.

Dalis plieno, automobilių, medžio ir ginklavinimosi pramonės darbininkų jau seniai

laukia, kad "atostogos" pasibaigtų. Tekstilės ir anglių kasyklų darbininkai Pensilvanijoje ir pietinėse valstybėse kenčia ūkinę krizę. Žemės ūkio darbininkas beveik negali iš savo uždario pragyventi. Šalia didžiausio dirbančiųjų skaičiaus yra 5.5% bedarbių, kurie nori ir gali dirbti, tačiau negauna darbo.

Vartotojų prekių kainos kyla, doleris darosi liesesnis, perkamoji galia mažesnė. Butų kainos 3% aukštesnės, drabužių 2%, daktarų vizitai 8.5%, susisiektimas 5%, negu 1958 m. tuo pačiu laiku. Pragyvenimo lygis metų bėgyje pabrangėjo beveik 2%. Vartotojo doleris krinta, bendrovių doleris palaiko draugystę. Remiantis Standard and Poor's Corp. duomenimis, 522 didžiųjų bendrovių šių metų antrojo ketvirčio pelnas, atskaičius mokesčius, yra 8.8% žemesnis, negu praeitų metų antrojo ketvirčio. Automobilių pramonė šiais metais pardavė daugiau mašinų, o pelnas yra 10% mažesnis, kaip 1959 m. Pradedant 1955 metais, prekių ir patarnavimų dolerinė suma pakilo 26%, jų apyvarta 18%, tuo tarpu pelnas nukrito. Rekordinė apyvarta su vis mažėjančiu pelnu!

Plieno pramonė, operuodama vos 55% savo gamybinio pajėgumo, laukia užsakymų, kurie labai pamažu juda. Plieno žurnalas Iron Age teigia, kad dalis

(Nukelta į 2 psl.)

EISENHOWERIS: "ŪKINIO ATOSLŪGIO ŽENKLŲ NĖRA"

JAV ekonominė būklė prez. Eisenhowerio spaudos konferencijoje rugpjūčio 10 buvo pavaizduota, kaip pastovi ir klestinti. Jis neradęs atoslūgio ir depresijos ženklų, nepaisant plieno ir automobilių pramonės sumažėjusios produkcijos.

Jo išvados buvo tuoj pat paremtos darbo departamento duomenimis, kurie parodė padidėjusį dirbančiųjų ir sumažėjusį bedarbių skaičių liepos mėnesį.

Bet prezidento pareiškimą tuoj pat reagoavo plieno darbininkų unijos pirm. David J. MacDonald, kuris matęs "tikros recesijos išsivystymo galimybę".

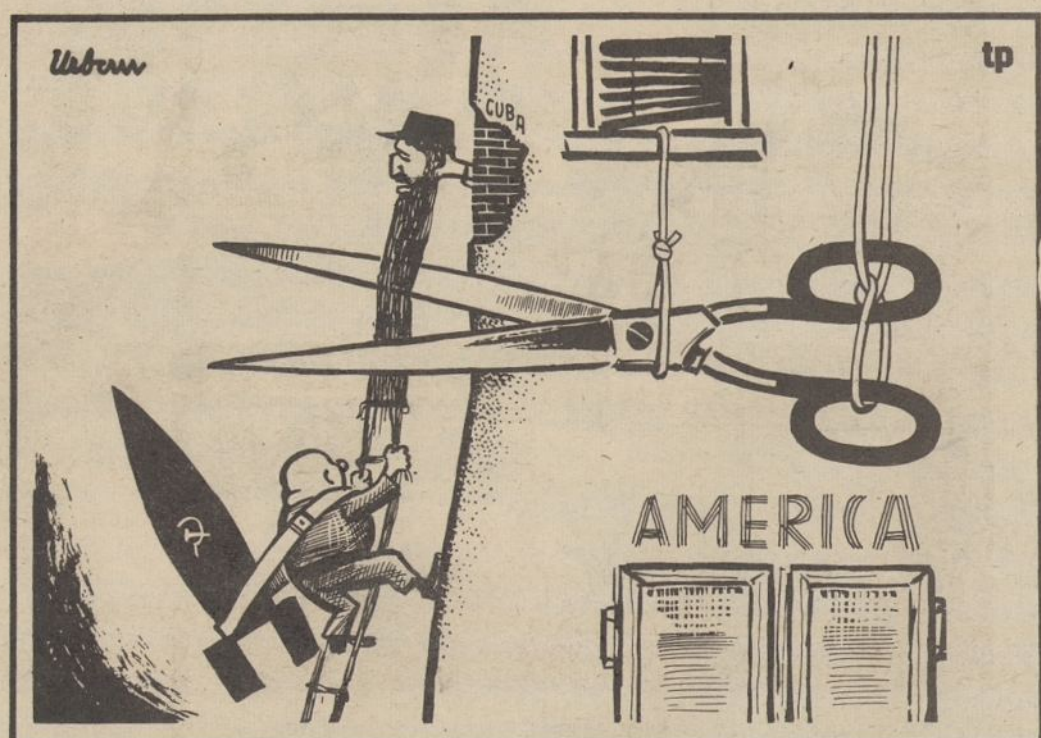
Darbo departamento statistikoje mrodomas dirbančiųjų skaičiaus padidėjimas reiškia visą "darbo jėgą", įskaitant ir jaunuolius nuo 13 metų, kai tuo tarpu plieno ir automobilių pramonėje atleidimų skaičius, pa-

didinęs suaugusių bedarbių skaičių. Bendram rezultate bedarbių skaičius, lyginant su birželio mėnesiu, sumažėjo tik 0.1%, ir dabar siekia 5.4%. O bendras dirbančiųjų skaičius, lyginant su praeitų metų birželio mėnesiu, yra 900,000 didesnis.

Silpniausia viso JAV ūkio vieta šiuo metu yra plieno pramonė dėl užsakymų stokos, ir tai yra pernelyg didelis plieno streiko paseka. Laukdamai streiko, didieji jo sumaudotojai -- mašinų ir kasdienio vartojimo prekių, kaip šaldytuvų, skalbimo mašinų ir panašių produktų gamintojai -- susidarė dideles plieno atsargas, kurių jie išteksią dar keletą mėnesių. Automobilių pramonė sumažino užsakymus (ir padidino darbininkų atleidimus) dėl modelių keitimo. Taip pat sumažėjo užsakymai iš pramonės statybų, kur vis plačiau pradedamas naudoti cementas, ir padidėjo plieno importas iš užsienio.

Vėliau vienas jo pagalbininkų tą žinią dementavo.

Paskutinėmis žiniomis, policija, ginkluota šautuvais ir ašarinėmis bombomis, sustiprino kontrolę sostinės gatvėse, nes bijoma, kad kiekvienam momentu galį prasiveržti nauji neramumai.

KUBA - ISPANIJOS PĖDOMIS

IGN. ANDRAŠIONAS

Kas sekė aprašymus apie 1936 metų Ispanijos pilietinį karą, lengvai galėjo pastebėti, kad ispanų pilietinė revoliucija turėjo tris pagrindinius tarpinius:

1. Vyriausybiniškai markizmo šešelyje. Tais laikais ispanų respublikonai, rodos, tvirtai laikė valdžią savo rankose, svajojo apie naujas ūkio ir ekonominio gyvenimo reformas. Galvojo Ispanijos krašte pagal Markso mokslą sukurti rojų karalystę. Ir kai tik buvo paliestos ispanų aukso ir briliantuose paskendusios bažnyčios, atsirado generolas Franco ir prasidėjo naminės riaušės.

2. Naminio vaido svetimieji artistai. Vyriausybiniškai galvojo, kad jie yra teisėti krašto šeimininkai, o generolas Franco yra neklaužada ir tėvynės išdavikas. Reikia jį sudrausti ir nuo Ispanijos žemės paviršiaus nušluoti. Bet generolas Franco jautė, kad jį remia nuosekliji Ispanijos katalikiškoji visuomenė ir blaiviai galvojanti inteligentija. Franco su nedideliu skaičiumi šalininkų pradėjo naują žygį, — išlaisvinti Ispaniją iš raudonojo voro mezgamo tinklo.

3. Kovos areną vyriausybinių pusėje atėjo Sovietijos "savanorių" divizijos. O Franco padėti buvo atsistę vokiečių nacionalsocializmo ir Italijos fašizmo legionai. Prasidėjo žiauri kova. Vyriausybinių ša-

lininkai degino bažnyčias, vienuolynus ir žudė vienuolius ir kunigus. Franco kovojo prieš svetimo krašto išsibrovėlius ir baudė karo lauko teismu už padarytus prasižengimus. Greitai šis kovos vaizdas ispanų tautoje iššaukė psichologinį lūžį.

3. Atgijo ispanų tautos sąžinė ir blaivus profas. Jie pamatė, kad be prasmės liejamas kraujas ir naikinamas amžių bėgyje sukurtas jų valstybės turtas, žūsta jų garbė ir tradicijos. Visoje tautoje kilo troškimas, kad greičiau ateitų taika ir tvarka. Ir šis ispanų tautos psichologinis momentas buvo generolui Franco didžiausias pagelbininkas laimėti pilietinį karą.

Kai kurie karo mokslo vyrai, sako, kad Ispanijos pilietinis karas buvo įžanga į II Pasaulinį karą. Ispanų žemėje buvo išbandomi ginklai ir vyrų patvarumas netolimos ateities būsime kare. Kiek čia yra mokslinės tiesos — kita tema. Bet šis istorinis įvykis mums rodo, kad Kremlius nuo ispanų pilietinio karo ėmė daryti vis didesnių žygių įkelti savo koją į ispaniškai kalbančius kraštus.

Pažįstant Kubos gyventojus, jų dvasinius nusiteikimus, lengvai galima įžiūrėti jos dabartinėje padėtyje daug panašumo į Ispanijos pilietinio karo eigą.

Fidel Castro, turtingo ganadėro (gyvulininko) sūnus, spiovė į tėvo dvarus, velniop pasiuntė riebius jaučius ir, apsišarvavęs marksiniste dialektika, išėjo kovoti už raudonojo komunizmo utopinius idealus. Kubos valdžią jis laimėjo, bet visos Kubos žemės tvirtovės liko nepalietos ir nepaimtos. Mat, pagal nusistovėjusią tradiciją, Rymo Katali-

kų bažnyčios Pietų Amerikoje yra nesugriauamos tvirtovės. Juodosios armijos vadovai dar nė vieno mūšio nėra pralaimėję ispaniškos kilmės kraštuose.

Katalikų Bažnyčia negali turėti jokio kompromiso su markistine dialektika. Markso evangelijai katalikų bažnyčios kryžius yra mistinis priešas. Marksizmui leninizmui kryžiaus ženklas yra opiumas ir mirtį nešanči raketė.

Šiuo požiūriu Fidel Castro anksčiau ar vėliau turės iššaukti katalikų bažnyčią dvikovėn. Vaizdžiai kalbant, Fidel Castro valdžios dabartinę padėtį galima prilyginti su nupirktu arkliu, kuriam trūksta balno ir kamanių. Ir tų paprastų priemonių Kuboje jam niekas negali nei pagaminti nei užpildyti. Kaip ilgai jis tuo arkliu galės džiaugtis ir didžiulis, sunku pasakyti. Bet vieną dalyką galima priminti, kad Lotynų Amerikos kraštų padangė kiekvienam jos diktatoriui kiekvieną dieną vis darosi daugiau ūkanota, slėgianti ir beviltiška. Ir jei pažvelgti į paskutiniojo dešimtmečio Pietų Amerikos valstybių politinį gyvenimą, tai ten vaizdžiai galima išskaityti, kad kiekvienas diktatorius, vos vos tik palietęs katalikų bažnyčią diktatorišku kardu, visados negarbingai suklumpa, prarada savo sostus ir garbę. Panašioje dvikovoje žuvo Argentinos diktatorius Jan Peronas, Kolumbijos — Penilla Rojas, Guatemalos — Arbez Jimenez. Neišvengs savo likimo ir Fidel Castro.

Kubos uolos nepavirto pagal Markso evangeliją į duoną, drumzlinų upių vanduo nepasikeitė vynu.

Bet diktatoriaus Batistos valdžios paliktų dvarų gyvuliai sumažėjo, kukurūzų laukuose ėmė žaliuoti piktžolės, cukrinių švendrių

Iš pasaulinės politikos užkulisių

NORI GINKLU GINTI AMERIKINIUS TRANSPORTUS

Aukštas prancūzų valdininkas skeptišką žvilgsnį nukreipęs į savo kokteilį, tartum stiklo dugne įžiūrėtų tamsią ateitį. Jis vakar su savo viršininku, Prancūzijos užsienių reikalų ministerijos politinio departamento direktoriumi Maurice Couve de Murville, atvyko į buvusiąją reicho sostinę. Dahlemo priemiestyje Couve de Murville tariasi su trim Vakarų kariniais gubernatoriais apie Vokietijos ateitį. Pakviesti ir Benelux valstybių atstovai. Prancūzų karinės valdžios pareigūnai, susirūpinę vis labiau kritiška virstančia padėtimi, bando vieną Couve de Murville palydovą įtraukti į privatesnį pokalbį.

--Kokios nuotakos ten, Paryžiuje? -- klausiamas aukštasis valdininkas.

Užkalbintasis paglostė savo barzdelę, nepastebimai žvilgterė į šalį, tartum norėdamas užsitikrinti, ar pokalbio neklauso koks nepageidaujamas pašalietis, ir prislopintu balsu sako:

--Tarp mūsų, Paryžiuje, stiprėja jausmas, kad Berlynas tampa našta, kurios Prancūzija norėtų atsikratyti, jei tai būtų įmanoma elegantiškai atlikti. Jūs suprantate ponai!

Vienas prancūzų pastebė, kad ir amerikiečių šeimos jau kraujasi lagaminus.

--Ir Washington, kaip atrodo, nevisiškai jaučiamasi savaime kalyje, -- priduria prancūzas, išspūsdamas cigaretės dūmus. Ir jo spėliojimas yra pagrįstas.

Pentagone, amerikinėje gynybos ministerijoje, kariniai specialistai susiima už galvų, kai iš Berlyno ateina generolo Clay užklausias, ar jis galės šauti į sovietus, jei jie į-

plantacijos ėmė nešti mažesni derlių, bananų sodai ištuštėjo. Žodžiu sakant, vietoje laukiamų riebiųjų metų, atėjo liesos ir daug netikrumo nešančios dienos.

O tie netikrumo ženklai yra paslepti ispaniškai kalbančio pasaulio katalikų širdyse. Tikriaus sakant, Pietų Amerikos kontinento blaiviai galvojančių žmonių smegenyse.

Galbūt dar daug nutekės Kubos kalnų šlaitais ir upėmis nekalto kraujo, keliai ir kryžkeliai bus aplaistyti motinų ir našlaičių ašarom. Tūkstančiai jaunų vyrų paaukos savo gyvybes, kad Kubos krašte, palmių pavėsyje ir prie gražių bažnyčių dieviškų Madonų kojų pražystų nauja idėja, kurios vardas — laisvė ir socialinis teisingumas.

Ar bus lemta Kubos žemė, kurioje prieš maždaug 450 metų pirmą kartą išsikėlė su savo 88 vyrais Kristopas Kolumbas, pasekti Ispanijos pilietinio karo pėdom, parodys artima ateitis.

ga bandytų kontroliuoti karinius transportus.

Sausumos kariuomenės sekretorius Royall pakelia ranką:

--Dėl Dievo meilės, jei Clay pradės šaudyti, tai rytoj turėsime karą. Nepravedę dalinės mobilizacijos, šiuo metu tegalime ant kojų pastatyti daugiausiai vieną diviziją. O ką tie 15,000 vyrų reiškia, mano ponai?

Ponai linktelė galvomis. Jie atsimena, kad karinis biudžetas ir taip jau daug priekaištų sukėlė. O prezidentiniai rinkimai jau čia pat. Kuri partija tokiu metu drįstų pasisakyti už padidintą karines išlaidas? Ir iš viso, dalis vyriausybės narių ir senatorių yra įsitikinę, kad sovietinės politikos manevrų nereikia rimtai imti dėmesin. Esą negalima įsivaizduoti, kad sovietai norėtų užblokuoti visą miestą.

--Clay savo turimais lėktuvais patenkinamai aprūpina mūsų vyrus kasdieniniais reikmenimis. Taigi, rusai ramiai gali užblokuoti mūsų priėjimus į Berlyną žemės keliu. Jie pamatys, kad negali mūsų iš Berlyno išvaryti, -- taip argumentuojama Washingtono ir priduriama: --na, o berlyniečiai... juos turi maitinti rusai.

Po dešimties metų amerikietis profesorius W. Phillips Davison savo pažymėtinoje studijoje "Berlyno blokada" priėjo tokių išvadų:

"Kadangi Vakarų valstybės palyginti gana silpnai reagavo į sovietų trukdymus susisiekti sausuma, reikia prielsti, kad sovietai jautėsi tikri laimėsi, paskelbdami blokadą. Iš antros pusės, faktas, kad Vakarų valstybės pasirodė griežtos prieš orinio susisiekimo trukdymus, greičiausiai buvo pagrindas, dėl kurio sovietai niekada rimtai nebandė uždaryti orinių koridorių".

1948 balandžio 5, pirmadienis. Iš britų karinio aerodromo Berlyne-Gatove pakyla transportinis lėktuvas. Pora lėktuvų aptarnaujančių kareivių pakelia galvas aukštyn. Lėktuvo pakilimas jiems nėra didelis įvykis. Palydėję akimis tvarkingą pakilimą, jie vėl nulenkia galvas prie tvarkomų kitų lėktuvų, bet tuo metu pasigirsta įšgastinagas toliau stovinčių kareivių riksmas. Jie žvilgtelė aukštyn ir dar speja pamatyti, kaip sovietinis naikintuvas visu greičiu smogia į transportinį, ir abi mašinos, lyg akmenys, nukrinta žemėn.

"Rusų naikintuvas susidūrė su britų lėktuvu," praneša Vakarų Berlyno laikraščiai. "14 žuvusių, užmuštas ir rusų pilotas."

Britų karinio gubernatoriaus gen. Robertsono štabą šis incidentas paveikia, kaip kibirkštis parako statinę. Visada ramus anglas šį kartą kaip tigras bėgioja po kabinetą.

--Ar žinote, kad tai gali reikšti karą? -- kreipiasi jis į vieną tyliai stovinčių adjutantų ir, nesulaukdamas atsakymo, kalba toliau: -- Tai yra baisi provokacija. Aš tuojau įsakysiu, kad visus britų keleivinius lėktuvus lydėtų naikintuvai.

Pyktis tebeapstabė britų generolo veide, kai jis savo Rolls-Royce važiuoja į sovietų maršalo Sokolovskio štabą. Tačiau "Sovietijos didvyris" šį kartą yra įsikūnijęs taikos angelas.

--Mielas generale, -- sako jis per vertėją, -- aš nepaprastai apgailėtauju tą nelaimę. O, tai baisu, 14 žuvusių.

Britas negali iš karto tikėti savo ausimis: negi jis teisingai nugirdo sovietinį žmogų. Apgailestavimas! Užuojauta! Na, jei taip... Patenkintas grįžta į savo būstinę britų karališkosios didybės generolas.

--Matote, -- sako jis triumfuodamas savo adjutantui, -- reikia tik parodyti energijos. Praneškite, kad naikintuvų palyda atšaukama.

Tačiau netrukus generolas iš naujo miršta pykčiu. Maskva sustiprino tariamai lankstų jos atsoto nugarkaulį. Tai rodo nota generolui Robertsonui, kurią

britas, jau piktas, skaito antrą kartą:

"Tikiu, kad jūs įsakysite britų aviacijos vadovybei griežtai laikytis Kontrolinės Tarybos nustatytą orinio susisiekimo saugumo nuostatų. Tai mane atpalaiduos nuo..."

Generolo Robertsono veidas parausta iš pykčio, kai jis skaito toliau:

"... mane atpalaiduos nuo reikalingumo griebtis atitinkamų priemonių, kad užtikrintus orinio susisiekimo saugumą virš sovietų okupacinės zonos Vokietijoje, o ypač virš sovietinių aerodromų Berlyno orinėje erdvėje."

(Bus daugiau)

JAV ūkinės...

(Atkelta iš 1 psl.)

užsakymų, kuriuos plieno pramonė gauna, yra skolinimasis į ateitį — rugsėjo ar net spalio mėnesių užsakymai. Numatoma plieno gamyba 1960 m. bus žemesnė, negu laukta. Spalio mėnuo turėtų siekti 70% gamybinio pajėgumo.

Namų statyba serga: praėjusių metų birželio mėnesį buvo 19% aukštesnė, negu šių metų. Suvaržyti kreditai ir didelis bedarbių skaičius neleidžia pasveikti.

Prekių inventoriai, siekiant 93 milijonus dolerių, laukia pirkejų. Vien tik automobilių pramonė turi 1 milijoną automobilių, kurių didelė dalis turi pasiekti vartotoją, kad užleisdu vietą 1961 m. modeliams.

Didelių prekių inventorių akyvaizdoje vartotojas yra atsargus. Jis vadovaujasi lauk ir žiūrėk principu. Liepos mėn. Michigano Universiteto išleistas vartotojų pirkimo intensijų nagrinėjimas rodo, kad vartotojai žada 8% pirkti mažiau, negu buvo numatę. Namų apyvokos reikmenys (skalavimo mašinos, šaldytuvai, televizijos) jau jaučia mažesnę paraiškimą, nežiūrint, kad dalis gamintojų numušė jų kainas.

Akcijų kainos kritusios. Investuotojai taip pat gyvena lauk ir žiūrėk principu. Mažesni antrojo ketvirčio bendrovių uždabariai, plieno ir statybos pramonės žemas gamybinis lygis, aukštas santykis tarp akcijų kainų, pelno ir neiški dividendų ateitis (mažiau vilties kilmui, negu kritimui) sulauko akcijų rinkos aktyvumą.

Remiantis Dun and Bradstreet bendrovės duomenimis, 1959 m. 14,000 korporacijų bankrutavo. Šiandienis skaičius didesnis, vidurkis jau siekia 300 į savaitę; prilaikant šį lygį, 1960 metais sumuš pokarinį rekordą.

Dr. N. E. Terlecky, dirbąs National Industrial Conference Board, kuri yra viena iš didžiausių pasaulyje nepelno organizacijų, nagrinėjančių ūkinio gyvenimo faktus, paruošė darbų pasiūlą skelbimų indeksą. Darbininkų pareikalavimo lygis yra gana svarbus rodiklis — pulsas ūkyje. Šio ekonomisto išleistas indeksas rodo, kad darbų pasiūlos skelbimų skaičius mažėja, pradedant šių metų vasario mėnesiu. Vasario mėn. buvo 110.1 (bazė yra 1957 metais 100 vienetai), balandžio mėn. 99.7, birželio mėn. 99.4. Šis pastovus keturių mėnesių slinkimas (lengvai galima prileisti, kad ir liepos mėnuo prisidėjo) nėra džiuginantis. Autoriaus žodžiais tariant, šis indeksas yra didelis ekonominės krypties įrodymas ir jo negali ignoruoti nė vienas, ypač prezidentiniai kandidatai.

Kitame numeryje: Ginklai prieš ūkinę stagnaciją.

BIJOSI ŠNIPŲ

Komunistų partijos vadovybė Maskvoje apeliavo į gyventojus, kad jie didintų savo budrumą prieš užsienio šnipus. Gyventojai raginami taip pat sekti silpnolius savo tarpe, kurie gali būti linke pagelbėti "imperialistų agentams".

Partijos organe Komuniste kaltinamos JAV žvalgybos įstaiigos, kad jos naudojančios "savo nešvariems kriminaliniams tikslams net tokius kilnius reikalus, kaip moksliniai ir kultūriniai ryšiai". Esą, birželio mėnesį įvykusioje tarptautinėje telemechanikos konferencijoje dalyvavęs amerikietis Geoffrey Post, prisidengęs inžinieriaus titulu, kuris buvęs pagautas fotografuojant karinius objektus užmiestyje, kai vyko posėdis.

JAV ambasados pareigūnai pareiškė, kad jie nesą girdėję apie jokią incidentą, kuriame būtų buvęs įveltas minimas Post. Jis išbuvęs Maskvoje iki konferencijos pabaigos, ir sovietai tuo metu neišskėlė prieš jį jokių kaltinimų. Kaip Komuniste rašoma, G. Post buvęs sulaikytas trijų civilių, kurie atėmė ir sugadino filmą.

Pastaruoju metu pranešama apie vis gausėjančius incidentus su Vakarų turistais, kuriuos užkabinėja "budrus sovietų pilietis", stengdamiesi sulaikyti nuo fotografavimo tokius objektus, kurie galėtų parodyti nelinksmą sovietinio gyvenimo pusę.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

Sibiro tremtinio atsiminimai (39)

A. Valasevičius

VIRSTANTI PUŠIS MANE SUMURKDO SNIEGE

Atsisveikinęs su seserim ir išėjęs iš kaimo pradėdau verkėti. Mane žiaurius gyvenimas buvo padaręs bejausmiu ir šitos ašaros Sibire pirmosios. **Pendū** į krūmus, kad ir šitų ašarų nepamatytų žmonės.

Aš nekaltinau sesers, kad ji prigirdyta nuodų ir tuos nuodus pila kitiems. Aš dėl to ir verkiau, kad ji nežinanti ką daro. O gyvenime, brolis brolio ir sesers negalim suprasti!

Kada Krutinkoj statėmės namelius, viršininkas aiškino, kad čia bus pagrindinis punktas, o Garodokas išnyks, kaip toli stovintis nuo kertamų miškų. Gavus mašiną Krutinkos gyventojai atsidūrė keblioj padėtyje. Dabar kitus vežioja į darbą su sunkvežimiais, o dėl mūsų nenori specialiai važiuoti.

Vyresnę dukterį reikia rudenį jau leisti į mokyklą. Ji negali šešis kilometrus per miškus pėsčia vaikščioti. Nusamdyti jai kertes Gorodoke negausi, o be to motina, jokiū būdu su tuo nesutinka.

Nueinu pas naujai paskirtą viršininką, nes senąjį už neišpildytus planus ir kitas nuodėmes išmetė. Pastatė tremtinį, kuriam gražino partijos bilietą. Papisakojau jam savo reikalą ir jis man duoda gyvenamas patalpas naujai pastatytam barake. Čia yra virtuvė ir kambariukas, bet plotas kiek didesnis, negu nuosavam name.

Nieko nelaukdami tuojau pervaziuojam į Gorodoką. Savo namelį parduodam visai pigiai. Bendrai, namai brangūs, bet kadangi ten gyventi nepatogu, jį reikia griauti ir kitur pervežti. Gavau už savo dalį 500 rublių. Ir tai gerai.

Garodoke daug patogiau. Yra pastatytas motoras ir gaunam elektros šviesa. Žiemos rytais dvi valandas, o vakarais keturias. Vasara nėra, bet ir nereikia. Vanduo toliau už 400 metrų upelyje. Svarbiausia tai važinėjam į darbą. Pora kar-

tų į savaitę einam į kiną. Jis čia pigus — už seansą 2 rubliai. Mums visokios filmos patinka, išskyrus propagandines. Bet tokių, kur nebūtų propagandos, maža. Dažnai rodo drąsius raudonosios armijos didvyrus ir balius priešus. Yra ir gyvenimiškų filmų. Bet ir jose atsispindi tas pats, kaip ir gyvenime. Daug teko matyt tokių scenų: valgo pietus, bet kalbasi tik apie darbą. Susiginčija. Susinervavę meta šaukštus, palieka nesuvalgytus pietus ir eina dirbti. O dirbdami sustoję kalba apie valgi.

Mes taip pat darom. Poilsio dienomis kalbamės apie darbą, o darbo metu apie poilsį.

— Pavyti Ameriką! — mums kala į galvą.

— Mums gėda prisipažinti, kad šiandien mes ekonomiškai atsilikę ir karo vesti negalim. Turim tvirtą ekonominį pagrindą sukurti. Ir tai padarysim 1959 metais pavydami ir pralenkdami Ameriką.

Mes viskam pasižadam, nes daugumas gerai žinom, kad kitaip negali būti. O jei jiems reikės, tuos pažadus jie lengvai kitais pakeis. O šiandien, kaip ir pridera, su tais šukiais važinėja traktoriai veždami "taiškai" miško medžius.

Sniegas gilus, vidutiniai vienas metras. Nuo pušies prie pušies, per išvirtusius senus medžius, vos dabren-

Nedaėjus, pušis vėjo pagauta, triokši ir ima virsti. Šoku į dešinę pusę, bet gilus sniegas supančioja kojas ir aš krentu. Visu kūnu ir rankomis plaukiu sniegais. Žinau, kad neišbėgsiu...

Vyt. Raulinaičio iliustracija

Susirinkimai tokie patys, tik jau kitokiais šukiais. "Kovosime dėl taikos!" Mus tuo šukiu ragina, kad geriau dirbtume, kad mūsų darbas yra pagrindas išlaikyti taiką. Su tais šukiais darbininkai dirba ir ginklus, tik ten, sako, didesnė kontrolė.

di. Pagal taisykles mes turim apie pušis atkasti sniegus ir atsitraukimui takus, bet jei mes tai darysim, tai normų išpildysim ne daugiau kaip 40%.

Attripti pušį ir nustatydami kritimo kryptį piau-nu. Vėjas lanksto pušų viršūnes ir papiauta pušis stailga užgula. Ir prispaudžia, nespėjus ištraukti elektros piuklo.

Kaip paprastai, rūkau ir švilpauju. Čia taip priimta, būk tai vėjas pasikeis ir nuvers kur reikia papiautą pušį. Sėdžiu sniege pusvalandį, bet padėtis nesikeičia. Stotis netoli ir ten mano pasidėtas kirvis.

Einu atsinešti kirvį, nes reikės pušį verstį į priešingą pusę, o tai pavojinga. Nuo pušies neinu į tą pusę, į kurią papiautas medis gali virsti ir užmušti.

Pasiėmęs kirvį tais pačiais takais grįžtu. Nedaėjus 18 metrų, pušis, vėjo pagauta, triokstelėjo ir ima kristi. Aš nebėgu akiai. Pirma reikia nustatyti kritimo kryptį, nes kitu atveju, neišbėgsi. Tiesiai krinta ant manęs. Šoku į dešinę pusę, bet gilus sniegas supančioja kojas ir aš krentu. Visu kūnu ir rankomis plaukiu sniegais. Žinau, kad neišbėgsiu. Spėjau pagalvoti: štai kokia mano mirtis...

Staiga sniegas užlipina burną ir akis. Guliu ir netikiu, kad esu gyvas. Čia niekas tokiu atsitikimu neliko gyvas. Judinu sanarius galvodamas, kad jie sulaužyti. Nejaučiu nieko.

— Žmogų užmušė! — girdžiu šaukia rusiškai.

Išlendu iš po storų šakų, kurios laimei manęs nesutraiškė. Sako, buvau išblīškęs. Kur nebūsi išblīškęs, kad ta mirtis gauda žmogų, kada dar norisi gyventi. Nepasakojau to atsitiki-

Zarasų kraštas yra garsus savo ežerais, pasipuošusiom kalvomis, pušynais ir baltais beržynėliais...

Šaltasis karas

Adomas Vyčius

(2)

--Ką? Pinigų manai neužteks?

Juk pirkšim išsimokėjimui, iš karto daug nereikia. Seną mašiną atiduosim, o likusius--sukombinuosim...

Sukombinavo, Susirado Makaulė vakarinio darbo. Ir vairavo įsiai ateinančiųjų metų modelio naujausį, geltonai tviskantį pramatnų Chryslerio automobilį, ir sėdėjo šalia jo Makaulienė, kaip Anglijos karalienė, ir lengvų išdidžios rankos mostelėjimu sveikino jį sutiktus pažįstamus, senų modelių mašinomis besitrinkančius, ar šiaip pėstutėlę gatvė besikrapstančius...

--Kodėl gi mes gyvename tokiu prastam rajone, kaip Riversaidė? Čia namas prie namo. Nė padoraus sodnelio vaikams pažaisti nėra.--dejavu kitą sykį ji,--žiūrėk, ir Varnai, ir Špokai, ir Žvirbliai, ir Pempės, visi jau turi rezidencijas Westsaidėje. Tik mes vis nuo kitų atsiliekam... Tikra bėda šitokį nerangų vyrą turėti... Kitos laimingos: ir pinigų turi ir namus puošnius gražiausiose rajonuose... O mūsų: ir automobiliai čia zuja, miegoti neduoda, ir su nuomominkais vargas... Viskuo aš tik turiu rūpintis, jokios iniciatyvos vyras neparodo...

--O kaip su pinigais bus? Kažin, ar mums užteks rezidencijai apmokėti?--nedrąsiai pratarė tasai.

--Su pinigais? Ir vėl jis: su pinigais... Štai, šiuos namus parduosim... O vėliau tau teks pasieškoti tokio darbo, kur daugiau moka, --išsprendė jina.

Oi, dar daug, daug buvo prikalbėta tą vakarą... Ir buvo nupirktas puošni rezidencija Westsaidėje, su kolonomis ir su plačiu, gražia aksomine veja papuoštu sklypu... Ir dirbo mūsų Makaulė naują, dvigubai sunkesnę darbą. O parėjęs mašina karpė ir lygino veją šalia savo prabangaus namo... O po to dar vakarais šveitė įstaigų grindis... O šeštadieniais dar padėjo sunkvežimiu baldus transportuoti...

Neturėjo nei laiko, nei jėgų nė kortas pamėtyti, nė laikraštį dirštelti, nė televizijon savo pui-kion akį užmesti...

Bet ir tai dar ne viskas. Čia vėl ėdė juos Svirplių nauji gražūs kilimai. Čia nervus gadinio Lapučių modernūs aliumininiai langai. Miegoti nedavė Meškėnų vėsinamoji namų sistema. Akis badė ponios Pypkiu-vienės nauja kailinė pelerina.

Šaltasis karas vyko visu smarkumu... Tąjį taip sunkųjį vežimą tempė ponas Makaulė net pasistenedamas. O vadeles tvirtai savo rankose laikė ponai, pati siuvyklos "pīsvorką" vos bepakeidama...

Ir buvo pamušti ir Svirpliai, ir Lapučiai, ir Meškėnai, ir Pypkiu-vienė su savo pelerina... Buvo net perspūti ir inžinierius Tviska, ir daktaras Raugas... Bet ėmė čia kažkoks nesklaidumas reikštis. Vienon vieton tik sumoka, žiūrėk--kitai vietai jau pinigų ir pristinga! Kaip kad tas per ankštas drabužis: čia tik vienur suirus spėjį susiūti, žiūrėk--jau kitur trūksta, plyšta...

Ir atėjo kartą netikėtai kažkoks agentas su vyrais --ir per akimirką, bematant, nepaisydamas Makaulės protestų, nukabino ir išivežė visus tuos moderniuosius aliumininis langus... O už mėnesio --kilimų kaip ir nebūta... ir vėsinimo sistemos... Lakstė Makaulė į finansų bei skolinimo bendroves, į bankelius visokius, lopė skyles vis naujų paskolų doleriais... bet atėjo ir bankelių vyrai ir tie reikalavo mokėjimų ir nuošimčių žvėriškų... Atseit, juo daugiau kaps-

tėsi, juo giliau į pelkę klimpo... O dar priedo pačiu kritiškiausiu metu kažkokia aziatiška liga su komplikacijomis tokį visai nusivariusį Makaulę prie lovos pririšo... O čia staiga ir darbai sušlubavo...

Ir atsitiko Makaulėms, kaip toje žvejo ir žuvelės pasakoje: tik žiūri kartą, o jiedu jau besirandą prie sudažyto savo laimės lovio... Kaip toj dainoj: nuo žirgelio dribt...

Kas yra žmona? Vyriausybė, Ji visad teisi, Kas yra visada kaltas? Liaudis yra visada kalta, Vyras yra liaudis: jis yra kaltas, kad nepajėgė užsidirbti pakankamai...

Nenorėdamas velti grožienėn literatūron nepatikrintų gandų, aš čia nekartosiu tų pasikalbėjimų tarp vyro ir žmonos, kuriuos, sako, labai neva įdomiu, yra kažkaip nugirdę kai kurie iš mūsų kolonijos narių... Trumpai--šį bei tą iš apstatymo išgelbėję, išsinuomavo jie butuką vėl savo senoje Riversaidėje, tviskantį Chryslerį pakeitė senų metų Buicku. Ponas Makaulė pradėjo dirbti ir sekmadieniais. Jie sumažino maisto normą, atsisakė spaudos, pramogų, aukų...

Ne! Šaltasis karas dar nepalaimėtas! Ne tokia yra ponai Makaulienė kad pasiduotų... Čia tik po šio tokio laikinio nepasisekimo į naująsias pozicijas pasitraukta... Palūkėkit, jie dar įsigys naują modernią rezidenciją... Ne su senoviškom kolonom, kaip kiti, o su moderniausiais langais per visą sieną, ir ne Westsaidėje, o Parksaidėje, kame turtuoliai... Tik duokit laiko, prašau, ir su naujausio modelio Cadillacu jie dar nušluostys visiems nosį...

Tokia tai, brangūs broliai ir seserys doleryje, ir yra toji istorija, kurią ketinau jums čia papasakoti...

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų perlūntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruošumėt keliauti, tuoj susirūšit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MARKET 2-4867

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS
IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

20 metų tos srities
praktika

VOKIŠKŲ RADIOJO
APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

Vyt. Ignas

Šokėja (aliejus)

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoją: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Pareiga dalyvauti balsavimuose

Visi, kurie šiame krašte pastoviai ar laikinai gyvena, teisėtai trokštame, kad čia dar geriau būtų gyventi. Norime, kad šis kraštas visais požiūriais būtų galinčiausias ir įtakingiausias. Norime, kad iš čia laisvės idėjos spinduliuotų ir į ten, kur laisvė pajungta komunistiniams žmonių valdymui.

Visi, to trokšdami, gerai žinome, kad tai priklauso nuo labai daug veiksnių. O tų veiksnių pirmoje vietoje minėtina šio krašto valdžia. Nuo jos daugiausia priklauso daugelio svarbių klausimų kryptis, kurie mus domina ir kaip šio krašto gyventojus, ir kaip lietuvius.

Šio krašto valdžią demokratiniiais rinkimais renkasi visi jo piliečiai. Ir niekad čia nėra kitaip buvę, kad krašto valdžia, vienokios ar kitokios jėgos remiama, būtų kitaip atsiradusi. Anksčiau gyventojai kandidatus rinkosi lyg ir iš daugiau partijų. O dabar jau sueita į dvipartinę — respublikonų ir demokratų sistemą.

Yra balsų, kad tų partijų kandidatams parinkti nėra tokio laisvo būdo, kuris piliečius daugiau ar mažiau patenkintų. Sakoma, kad per daug diktuoja partijos valstybės bosai. Taip pat sakoma, kad ir pats parinkimo būdas — dabartinės konvencijos, yra gerokai atsilikusios. Jos įdomios tik tradicijumu, bet ne rimtu valstybingumu ir orumu, koks priklauso galingiausiai pasaulio valstybei.

Reikia manyti, kad tie priekaištai, keliama ne tik iš pašalies, bet ir pačių renkamujų, pagal daugumos valią bus reformuojami. Mažės konvencijų teatriniis, o didės solidus rinkiminis pobūdis. O dėl kandidatų parinkimo, tai negalima teigti, kad čia vien turtingieji į valdžią patekti gali. Tiesa, milijonierį daug, ir jų milijonai, sumaniai naudojami, savo vaidmenį atlieka. Bet, sakysim, R. Nixonas yra vaizdas pavyzdys, kad ir neturtingieji, bet pareigingi, darbštūs ir gabūs, gali iki pat valdžios viršūnių dakopti.

Mums, kurie be šio krašto reikalų, dar sielojamės, kaip bus su komunistinėmis vergijomis patekusi mūsų tėvynė, labai rūpi, kad šio krašto valdžia, gerai tvarkydama čionykščius reikalus, taip pat darytų viską, kad paverstų tautos atgautą laisvę. Atseit, mūsų interesuose labai didelę vietą užima tokios šio krašto valdžios troškimas, kuri ir mūsų tautai daugiausia patarnautų.

Vienas iš būdų tokios palankios valdžios susilaukti, tai patiems įsijungti į šio krašto politinį gyvenimą. Įsijungti atliekant visas pilietines pareigas, o jų tarpe ypatingai stropiai dalyvauti vykstančiose rinkimuose. Ir ne tik pačiam dalyvauti, bet visai rūpintis, kad tokia mūsų interesams palanki valdžia būtų išrinkta.

Dabar patis laikas pasirūpinti, kad tokia balsavimo teise visi piliečiai galėtų pasinaudoti. Atseit, kurie anksčiau nėra niekad balsavimuose dalyvavę, turi atlikti įsiregistravimo prievolę. Taip pat tai turi padaryti ir tie, kurie yra kitur persikėlę. Pagaliau, reikia, kad atlikus įsiregistravimo prievolę, būtų ir balsuojama. Čia dažnai primenama, kad ir įsiregistravusių tik apie 66% tebal-suoja. Taigi 34 iš šimto rinkiminės pareigos neatlieka. O dar prijungus neįsiregistravusiuosius, tas nebalsuojančių skaičius žymiai padidėja.

Nebalsavusiųjų skaičiuje, sakoma, yra labai daug piliečių, kilusių iš kitų kraštų. Esą, jie lyg ir mažiau pareigingi ta piliečių teise pasinaudoti. O pasinaudoti ne tik reikėtų, bet kada interesų, ir dar labai svarbių yra, balsavimuose dalyvauti privaloma.

B. G.

KUR SIŪSTI PINIGUS?

Patyriau kad Dirva šiomis dienomis persiuntė Lietuvos Nepriklausomybės Fondui p. L. L., iš Bostono laiška, kuriame rašoma: "Prašau paskelbti Dirvoje LNF išdėdimo adresą. Noriu pasiųsti jam čekį, bet, valdyboms pasikeitus, nežinau, kur siųsti, nes jie patys adresų nesiskelbia.

Kiek anksčiau LNF buvęs pirm. A. Senikas perdavė naujai valdybai virš šimto dol. čekį, kurio siuntėjas p. J. M. tarp kitko rašo: "Nežinodamas naujo LNF išd. adreso, siunčiu Jums ir labai prašau perduoti."

Ta proga prisiminiau, kad B. Raila savo kronikose, apibūdindamas LNF, buvo nustebintas, būtent:

"... Man tai pasirodė nuostabu, net labai nuostabu. Nejaugi Amerikoje mes šiandien dar turime grupę tokių lietuvių, kurie patys prisijūnia savo aukas... be ypatingų prašymų, bei raginimų ir

net be rėkiančių šūkių...

Tikrai nuostabu buvo ir man, kai vakar iš vieno valdybos nario tai išgirdau ir pats įsitikinau. Nesu korespondentas ar koks partietis, nesiimu ir to LNF reklamuoti, bet šia proga norėčiau tik su skaitytojais pasidžiaugti, kad, jei tokių jautrių tautos reikalams lietuvių atsiranda, tai mūsų išveivioj dar nėra to skelbiamo nuosmukio. O jei kur lietuviškas darbas ar veikla netaip sklandžiai sekasi, tai priežasčių tenka ieškoti savo vidaus organizacijos, o ne plačioj visuomenėj.

Bet kaip ten bebūtų, apie L. N. Fondą reikėtų daugiau informuoti visuomenę, neapsunkinti savo rėmėjų, kada jie nežino kam aukas pasiųsti.

V. Trinkūnas, Solway, N.Y.

GEDIMINO JANUŠONIO BYLOS UŽBAIGA KANADOJE

Taurus lietuvis Ged. Janušonis, norėdamas atkreipti Kanados visuomenės dėmesį į šiuo metu vykdomą už geležinės uždangos genocidą, pavartojo visai leistiną protesto priemonę — supuvusį kiaušinių, prieš besilankantį N. F. Maskvos budelių atstovą Bobrovnikovą. Tai jisai darė norėdamas pažadinti iš sal-

KONSTANTINAS GLINSKIS JAUNYSTĖJE IR JO AUKLĖTINIAI

Vladas Braziulis

Sunku šiandieną tiksliai restauruoti vaidintus veikalus. Tačiau, dar sunkiau prisiminti autorius. Veikalai: Apsiriko, Dumblynė, Genovaitė, Girkalnio užgavėnės, Keistutis (Kestutis) — Asmyno, Lietuvaitės, Liūdina daina, Neatmegzamas mazagas, — Petliuko, Pavasario auka, Pilėnų kunigaikštis — Šiaulėtiškio, Sugrįžo, Švarkas ir milinė, Uošvė į namus, tylos nebebus, Vagys, žentas dėl parodos — ir gal dar du — trys, ne daugiau.

Nelieka abejonių, kad, jeigu šiandien dejuojame dėl neįsivaizduojamos ar menkos mūsų dramaturgijos, jeigu nerandame medžiagos mūsų vaidintojams sistemškai ir metodiškai lavinti, jeigu neauklėjame eilinio žiūrovo ir nekeliamo jo skonio ir jeigu baidomės verstinių veikalų, tai tuomet visokeriopos sąlygos buvo žymiai sunkesnės. Prie tų visų blogybių buvo prisidėjusi dar nesveika mada — svetimus veikalus ne tik versti lietuvių kalbon, bet ir lietuvininti. Ir iš taip gadinamo veikalo belikdavo mišinys.

Buvo neišvengiami sunkumai prašant valdžios leidimo vaidinti. Reikalauta veikalo vertimo

daug miego kanadiečių ir juos įspėti, kad netolimoje ateityje toksai pats likimas ir jų laukia.

Kanados teismas, visuomenės opinijos spaudžiamas, nerado galimybės šiuo metu jo bausti ir jį išteisino.

Man ypatingai įstrigo galvon pono teisėjo žodžiai, pasakyti teisiamajam G. J., kad, girdi, "jūs, naujieji ateiviai, turite užmiršti ir niekam neturėti keršto už tuos veiksmus, kurie jus ištikio prieš atvykstant Kanadon". Atseit, turime užmiršti visas deportacijas, žudynes, prievartavimus, bei kitokius kanibalizmo veiksmus. Tik galia, kad tas ponas neargumentavo, kodėl gi mes tai turime užmiršti?

Dėl to aš noriu poną teisėją užklausti:

Ar jo pamokymas — įspėjimas taikomas ir žydų tautybės — religijos asmenims? Argi ir žydai privalo pamiršti tą baisų genocidą — viešą kanibalizmą, kurį hitlerizmas pavartojo prieš jų tautą. Pamiršti ir neišdrįsti viešai tai pasauliui priminti?

Logiškai galvojant, kiekvienas piktas darbas — yra piktas darbas, nežiūrint prieš kurį tautybę jis bus pavartotas. Šiuo atveju, rodos, padaryta išimtis. Kodėl?

Atrodo, kad šis įspėjimas padarytas tik tiems naujiems ateiviams, kurie yra kilę iš krikščioniškų tautų bendruomenės, kuri šiandien labiausiai užjama ir naikinama. Laukiu viešo atsakymo, nes ir įspėjimas buvo padarytas viešai, teismo posėdžio metu.

L.J.B., Chicago

NUOMONĖ APIE DIRVĄ

Mano nuomone Dirva išsivystė į patį geriausį laikraštį mūsų lietuviškų laikraščių šeimoje.

M. Ramanauskas,

rusų kalbon.

Paskui pasitenkinta turinio atpasakojimu rusų kalba. Pagaliau — trumpu konspektu. Pasitaikydavo ir netikėtų sprendimų: būdavo draudžiama vaidinti visiškai, mūsų manymu "nekalta", veikalą arba leidžiama vaidinti veikalą, kuriame, mūsų akimis žiūrint, būdavo šis tas "pavojinga visuomenės tvarkai". Panašiai elgtasi su skelbimais, programomis, biletais ir kt. Veikalo pavadinimas turėjo būti skelbiamas kurį laiką dviem kalbom. Sunku buvo atspėti, kaip geriau verst, pav. "švarkas ir milinė" gavo leidimą vaidinti tik tada, kai buvo pavadinta "Frak i podliovka". Kaikada ir tautosaka išgelbėdavo. Tai įrodo geras pavyzdėlis — "Uošvė į namus, tylos nebebus" buvo laimingu sutapimu išversta "Tiošča v dom, vsio vverch dnom."

MĖGĖJŲ KUOPELĖS SUDĖTIS

Kas yra mėgėjas? Mėgstąs sceną vaidintojas gali būti pradedantis neišmanėlis, lygiai kaip ir tinkamai išlavintas bet turįs keletą metų praktikos aktorius, bet dar be cenzo, ne profesionalas. Šiandien yra aišku, kad mūsų vadovo ir mokytojo sugestijos buvo labai sveikos: kuklumas puošia kiekvieną menininką; juo žmogus yra talentingesnis, juo — paprastesnis; be reikalo visokie mažavėrečiai menkystų būlimybės šiuo metu jo bausti ir jį išteisino.

Mūsų sudėtyje per Glinskio rankas perėjo apie dvejatą šimtą mėgėjų. Labiau pasižventusių ir galinčių nuolat lankytis buvo žymiai mažesnis skaičius. Šitos jų, kad ir nepretenduojąs į pilnumą, sąrašas: Aleksūnaitė, Aleksūnas, Z. Arlauskaitė — vėliau Mikšienė, Bieliūnas, E. Bilminiūtė — vėliau Čiurlienė, V. Braziulevičius — nuo 1939, VIII.8. Braziulis, A. Busilas, jo brolis — Busilas, Buterlevičiūtė, Čapliuskaitė, P. Dočkus, V. Dulaitis, P. Januškevičius, A. Jasūdis, L. Jonuška, Juozapaitis, A. Jurgelionis, Kuzmickaitė, G. Liutkevičius, Lukšienė, Naujo-kaitis, Piskikas, Puidokas, A. Purėnas, V. Ruzgas, O. Skiparytė — Kairiūkštienė — Rakšienė, J. Strazdas, L. Vienožinskaitė — vėliau Purėnienė, Virkietis ir V. Volonsevičius.

Atrodo, kad stipriausio meno vadovo ramsčiu bus buvęs A. Jasūdis. Šis, kilniausioms mūsų idėjoms atsidavęs, veiklęs niekados neatsisakydavo vaidinti, vaidino betkurią rolę — ne pagal savo norą, bet pagal reikalą —, rūpinosi visa administracine sritimi, taktiškai atstovavo mums santykiuose su rengėjais ir sumaniai įtikinėjo įvairias valdžios instancijas leidimų reikalais. Viena iš gambiausių vaidintojų pasirodė Z. Arlauskaitė — Mikšienė. Pirmavo savo vaidmenimis arba dažnumu ir labiau už kitus pasireiškė E. Bilminiūtė, A. Busilas, Buterlevičiūtė, V. Dulaitis ir J. Strazdas.

VIEŠAS PRIPAŽINIMAS

Apie 1913 metus išdrįsome prašyti leidimo kaip pastoviai orga-

nizacijai. Speciali komisija, teisininko G. Liutkevičiaus pirmininkaujama, didžiausiu atsargumu suprojektavo įstatus ir iškėlė juos jau plačiai žinomam lietuvių veikėjui, Dūmos atstovui, M. Yčiui.

Jo nuomone, įstatai buvo labai gudriai suredaguoti. Reikalaujamas atsakingų asmenų parašus irgi nebuvo lengva surinkti. Tam tikslui netiko nei grįžusieji iš Sibiro, nei knygnešiai, nei katalikų kunigai, nei studentai.

Nugalėjus ir šią kliūtį, M. Yčas leidimą gavo iš gradonačniko. Rusų kalba surašytuose įstatuose mūsų pavadinimas skambėjo: Litovskij muzikalno — dramatičeskij kružok. Nors ir kuklus pavadinimas, bet jau be mėgėjų vardo.

TEATRAI BEI SALĖS

Kiek pradžioje mūsų bandymams turėjome tenkintis privačiais butais ir dažniausiai jau-tėmės labai suspausti, tiek vėliau gaudavome jau lietuviškų mokyklų patalpas, nors ir nepastovias, nors ir įvairiose miesto dalyse. Bet mokyklose dažniau pasirodydavo policija, tad reikėdavo aiškintis, rodyti pasus, ypač, jei mūsų tarpe pasitaikydavo uniformuotų studentų. Būdavo atsitikimų, kad net priversdavo išsiskirstyti. Vadinasi, labai dažnai privalėjome atsiminti ne tik sekančio bandymo laiką, bet ir vietą.

Vaidinimams, kitokių sąlygų atžvilgiu, irgi nebuvo nuolatinės vietos. Teko naudotis galimomis progomis. Vaidinta: Mažajame teatre — vienintelį kartą, Suvorino teatre — Nevos atkrantėje, Pavlovos salėje — Triockaja ulica (dažniausiai), Komedijos teatre — Mochovaja ulica, lenkų Ognisko polskie salėje — Troickaja ulica, lenkų Zachęta sztuk pieknych salėje — Fontanka, Liaudies namuose — Vasilievskij ostrov ir priemiestyje za Narvskoj zastavoj.

GRETIMOS PAJĖGOS

Be abejonės, mūsų būrelio vaidinimų organizacijų tikslams buvo permaža. Taigi, sporadiškai susidarę mėgėjų vaidinimėliai, dar solistų, chorų ar šokėjų koncertai, dar vaidinimai drauge su koncertais, dar "šiuipiniai" ir dar vėliau J. Vaičkaus mokinių vaidinimai, skrajojamojo teatro pradininkai — visa tai buvo lietuvių meno objektai, lietuvių kultūros žiedai žiedeliai ir tuo pačiu metu draugijoms pajamų šaltiniai.

Kiekvienas sezonas buvo reprezentatyvus, gyvas ir klastas, kiek tik leido pastangos. Nė piktos konkurencijos, nė aiškaus antagonizmo tarp paskirų meno šakų ar tarp paskirų vaidintojų būrelių net ir ieškodami nepastebėjume.

Koncertiniai solistai dainininkai buvo J. Bieliūnas, A. Kurauskas — vėliau Kukurus, K. Piotrovskij — vėliau Petrauskas ir Vaičkienė (Vaičukienė).

Tautiniams šokiams dažniausiai vadovavo U. Babickaitė — vėliau Graičiūnienė. Laikiniam vaidintojų ansamblėliams vadovavo ta pati U. Babickaitė, o pastoviam — J. Vaičkus.

Naujiems skaitytojams
Dirvos prenumerata
metams tik 8 doleriai!

Dviejų pastovių — Glinskio ir Vaičkaus — kuopelių santykiuose laikytasi mandagus, nusistatymo — neskaityti sudėčių, reiš-kia, nevilioti gabesnių mokinių iš vienos šeimos į kitą. Vistik porą kartų kiau kurie vyresnieji, Vaičkui asmeniškai pakvietus, buvome nuvykę stebėti jo bandymus, kur susipažinome su pradedančiais V. Dineika, P. Kubertavičium, J. Stanuliu, S. Tindžiulyte ir dar vienu kitu.

Esame daug kartų matę Glinskį vaidinant Mažajame teatre, K. Petrauską — Marijos operos teatre, o Vaičkų teko matyti vieną vienintelį kartą Michailo teatre per teatro mokyklos išleistuvių spektaklį.

Mums Vaičkus patiko. Bet vienas rusų laikraštis rado prie-kaištą, kad Vaičkus esąs įvairiais atžvilgiais priimtinas išskyrus balsą, mat, balsas ne vyriškas, bet vaikiškas. Vis dėlto, jeigu Glinskis su mumis nevaizdindavo, tai Vaičkus, to principo nepažįdamas, kar-tais vaidindavo su savo mo-kiniiais, ir mums teko jį matyti Genovaitėje — Krivoje zerkalo teatre, kur gavome stiprių įspūdžių. Ir bent sugretinimas, kad ir būtų labai įdomus ir nėra dar bandytas, vistiek išietų iš šito rašinio apimties.

DVEJETAS METELIŲ BE GLINSKIO

1914 metais, Glinskui išėjus dėl kažkurių priežasčių iš mūsų židinio, šios apžvalginės sąjuelės autoriui, mūsų globėjų pakviestam ir vyresniųjų kolegų prašomam, teko didelę garbę ir dar didesnis malonumas beveik dvejus metus eiti Glinskio paeigias. Šiuo metu buvo pastatyta: Jaunosios Lietuvos fragmentai — J. Maironio, Pilėnų kunigaikštis — M. Šiaulėniškio, Priešvėją nepapūsi ir Velnias — ne boba — P. Petliuko.

Rūpinasi statomųjų veikalų kalbos taisyms, daug autoritetin-gų nurodymų gauta iš K. Būgos (vėliau profesorius) duota keletas neviešų paskaitų savie-siems ir pašaliniais bičiuliams, besidomintiems meno ir ypatingai teatro meno sritimi, bandyta akademiškai prieti prie Pilėnų kunigaikščio interpretacijos, bet ... grįžkime prie Glinskio.

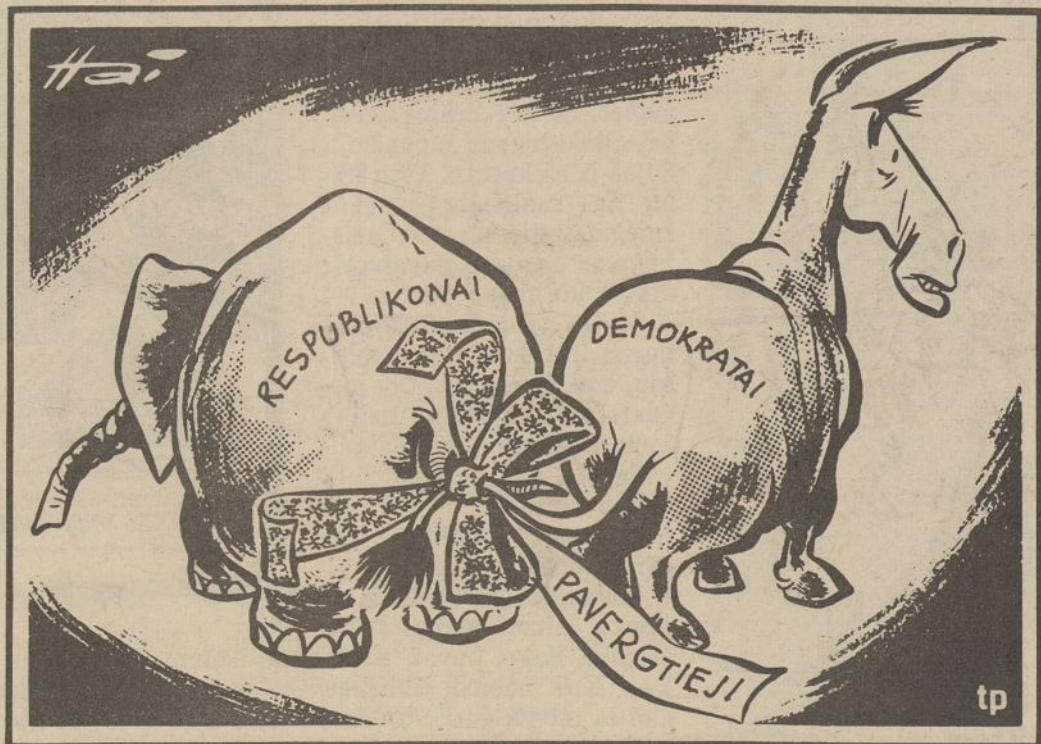
KARO IR REVOLIUCIJOS METAI

Nors būrelio sudėtis dėl karo labai keitėsi, bet Glinskis dar sugėbėjo pastatyti Sugrįžus. Gyvenome jau atgimusia mums nepriklausomybės viltimi. Šie nuėjimo spindulėliai palaipsniui išsigalėjo tiek, kad išdrąsinome net Lietuvos himną įterpti į numatytą veikale momentą. Net ir laisvojo karo tėvynėje retais, labai retais atvejais tiek susijaudindavome giedodami himną, kiek anąkart. Tai buvo neužmirštinos akimirkos. Pergvenome su ašaromis publikoje ir scenoje.

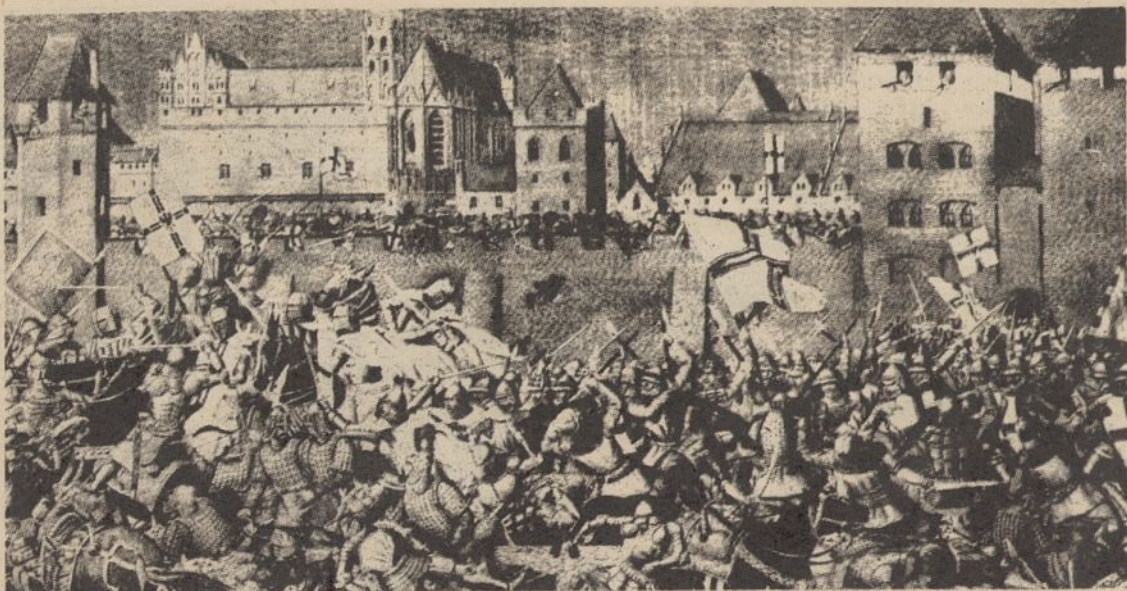
Žinome, kad tuo pačiu metu Glinskis pakilo iki režisoriaus pavaduotojo ir, rodos, iki režisoriaus pozicijos Ermitažo teatre caro Žiemos rūmuose, caro giminių globajamoje trupėje, vaidinusioje tarp kita ko ir didžiojo kunigaikščio Konstantino Konstantinovičiaus veikalus. Vėliau trumpą laiką vaidino kituose teatruose.

Bet gyvenimui po dviejų revoliucijų per vienus metus pakrikus ir prasidėjus badui, įvairios tautos steigė savo proletariato organizacijas. Tad ir Glinskį teko matyti režisuojant lietuvių proletkulto surengtame spektaklyje, kur buvo vaidinta Vyresnysis angliakasy. Po vaidinimo mažytis chorėlis, J. Bieliūnui diriguojant, atliko internacionalą. Daugybė veidų — naujų, nematyti, kur bepažvelgtum scenoje, chore ir publikoje...

(Kitam numery pabaiga)

Petis petin į rinkimus...

W. Peiner, Marienburg apgulimas (gobelenas).

Žalgirio mūšis (8)

J. Jakštas

Didžiojo karo išvakarės

Lenkų istorikas Dlugošas, aprašydamas Žalgirio mūšį ir įvykius su juo susijusius, pastebi, jog dėl žemaičių sričių griebtasi ginklo, t. y. žemaičiai buvo pagrindinė karo priežastis. Prisimenant Ordiną ištikusį smūgį jam pirmą kartą įsiveržus į žemaičius 1236 ir dabar prie Žalgirio, galima sakyti, jog tragedija žymėjo jo kėslų pradžią ir pabaigą. Su tragedija prasidėjo jo bandymas pasigrobtį žemaičius, su tragedija jis ir pasibaigė.

Paskutinis ilgametės kovos dėl žemaičių tarpsnis prasidėjo minėta Rocionžo sutartimi (1404), kur tas kraštas pakartotinai perleistas Ordinui. Tačiau savaimingai gyvenusiems žemaičiams valdovų nuosprendis nieko nereikšė ir jie nelinko Ordinui pasiduoti. Ginklas vėl turėjo lemti jų likimą. Šiuo kartu, kaip ir po Salyno taikos, Ordinas turėjo talkininką Vytautą, kuris, turbūt, vėl dėl rytų politikos, stengėsi įgyvendinti Rocionžo sutartį. Pirmiausia jis stengėsi perkalbėti žemaičius pasiduoti vokiečiams. Kai geruoju jų palenkėti negalėjo, jis, iš vien su kryžiuočiais, griebėsi prieš juos ginklo.

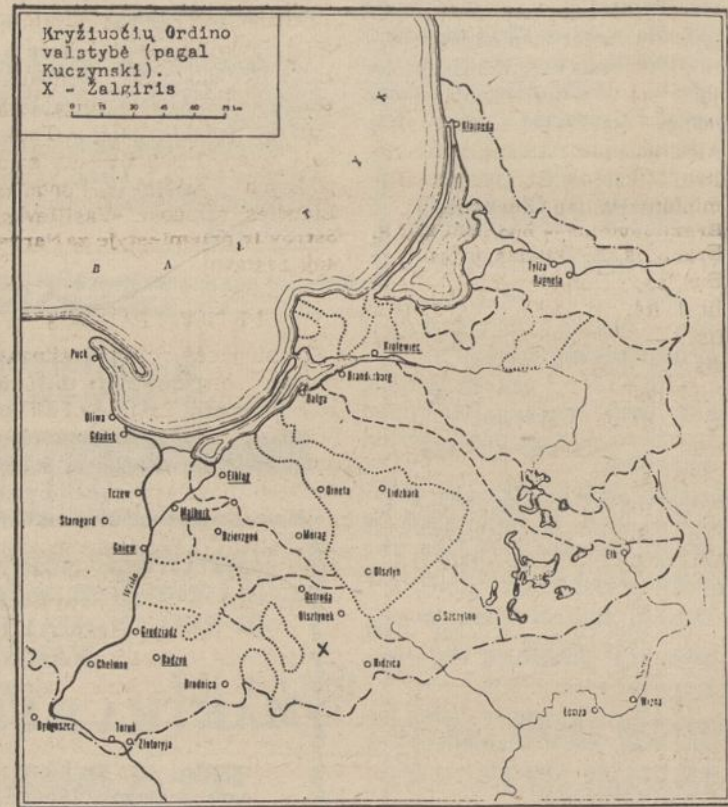
Dlugošo istorijoje skaitome jaudinančias eilutes, kaip žemaičiai maldavo Vytautą ir jo kariuomenę nevesti jų kristi po vokiečių jungu. "Žemaičiai" iš miškų kalbino gėdulinga malda ir deione kunigaikštį Aleksandrą ir jo kariuomenę, kad neatskirtų nuo savosios kunigaikštystės ir lietuvių, su kuriais jie yra viena giminė ir tauta tiek kalbos tapatybe, tiek papročių giminingumu... kadanagi jokių būdu nenori būti palenkiami vokiečiams, t. y. kryžiuočiams vokiečiams".

Prie šių žemaičiams priskiriamų žodžių autorius nuo savęs dar priduria: "Žemaitija jų kalboje reiškia žemės žemę, skirtingą nuo Lietuvos (žemės), kurią abi giminės vadina aukštesniu kraštu (Hist. Pol. X, 184, 1711 m. leid.).

Dr. J. Matusas bus bene pirmas Lietuvos istorikas, atkreipęs dėmesį į šią reikšmingą Dlugošo užuominą ("Aidai", No. 6, 1959). Ją komentuodamas jis pridūrė itin sumanią pastabą, kurios istorikai neturėtų nepaisyti. "Tiesiog klasiškas yra aukštaičių ir žemaičių tarmių aiškinimas (naudotas ir Vytauto toje pačioje byloje dėl žemaitijos, tad gal iš jo ir perimtas?)".

Dr. J. Matusas čia turėjo galvoj Vytauto raštą imperatoriui Zigmantui 1420, kovo 11 d., kur jis protestavo prieš jo sprendimą, priskiriantį žemaičius Ordinui. (Liet. Ist. šalt. I, 91). Visai galimas daiktas, kad Dlugošas su šiuo dokumentu ran-

kose rašė cituotas eilutes ir pagal jį aiškino žemaitijos vardo kilmę. Tik jis bus išleisęs Vytauto dokumente minimą Aukštaičių vardą ir tenkinosi vien pažymėjęs, jog abi giminės (lietuviai ir žemaičiai) vadina Lietuvą aukštesniu kraštu. Atrodo, autorius nematė reikalo nurodinti lenkams skaitytojams, kaip tas aukštesnis kraštas lietuviškai skamba. Šis sugretinimas Dlugošo istorijos teksto ir Vytauto dokumento rodo jį naudojusi oficialius valstybinius aktus, kas jau ir iš kitur žinoma.

Kryžiuočių Ordino valstybė (pagal Kuczyński).

Nepaprastai įdomi Dlugošo įtampa "vakkis ahrdlis", kaip vadinami vokiečiai kryžiuočiai. Nemokėjęs lietuviškai lenkas Mecherzynski, vertęs Dlugošą į lenkų kalbą, išvertė tuos žodžius į Wakkom obrzydlym". Jų tikrą prasmę nurodė V. Čižūnas, kai jis, taisydamas Dr. J. Matusą ("Aidai", No. 1, 1960), juos išvertė lietuviškai "įbjurusiems (bjauriems) vokiems,

įkaitų rinkimas, prilygęs šių dienų nieku dėtu žmonių tremimui, buvo itin įkyrus žemaičiams ir jie nenoromis pildė jį. Bent pradžioje (apie 1406) vokiečiai tikėjosi žemaičių pacifikacijos naudoti Vytauto autoritetu ir sakėsi "nenorį viską daryti be jo žinios". Tačiau netrukus kunigaikštis, rodos, liovėsi bendradarbiauti su vokiečiais. Jis priiminėjo laisvuosius pabė-

gėlius iš žemaičių ir priekaištavo Ordinui persekiojant kėtinančius keltis į Lietuvą.

Tuo pat metu (1407) pasirodė krikščioniškam pasauliui skirtas žemaičių skundas prieš Ordino žiaurumus ir spaudimą, kuris, greičiausiai, ne be Vytauto žinios atsirado. Vytautas galėjo pradėti daugiau remti žemaičius nuo 1408 m., kada jis sutarė taiką su Maskva ir gavo saugumo garantiją rytuose. Gal dėl padidėjusio Vytauto kišimosi į žemaičių reikalus, jų vaitas, iš Marienburg gautu įsakymu, uždarė sieną tarp žemaičių ir Lietuvos ir uždraudė bet kokią bendravimą bei prekybą tarp abiejų kraštų.

Šiose besitempiančių santykių aplinkose išliko naujas dalykas, dar paaštrinęs priešingumus.

Kryžiuočių magistras XIV a.

1904 m. pradžioje Jogaila siuntė iš Lenkijos 20 laivų į jūrą į Lietuvą pašalpai dėl ištikusio blogo derliaus. Siunta ėjo per Ordino kraštą — Vyslą, Baltijos jūrą ir Nemuną — ir leidimas tam buvo gautas. Tačiau vokiečiai konfiskavo laivus, atplaukusius į Ragainę. Jie aiškino, esą, juose paslėpti ginklai, ko jie negalėjo įrodyti. Dėl laivų konfiskavimo užvirė naujas ginčas ir jis tapo, pasak Dlugošą, "karo pradžia, dalykas ir priežastis".

Šiaip ar taip, šiuo metu (1409, geg. m.) įsiliepsnojo atviras žemaičių sukilimas ir nemaža Ordino pilių tapo jų gaisrų aukomis. Tuo pat metu veikė ir Vytautas, atstatydamas Kauno pilį. Apie Vytauto veiklą pranešė Ragainės komitetas, kuris rašė, kad jis paskyrė žemaičiams seniūną ir žemesnius pareigūnus. Iš tikrųjų, nekuriš bajoras Rumbaudas siunčiamas Vytauto į žemaičius ir jis paima krašto valdžią. Atrodo, Rumbaudas atvyko į pačių vietos gyventojų išlaisvintą kraštą, jei tikėti Vokiečių metraštininku, kuris sako: "Žemaičiai patys nusi-grįžo nuo mūsų ponų".

Išguiti kryžiuočiai, žinoma, nemanė išsižadėti žemaičių ir jiems buvo aišku, jog karas su Vytautu neišvengiamas. Vokiečiams dabar pirmiausia parūpo įsigyti Lenkijos neutralu-

Kryžiuočiai pagrobė jauną lietuvaitę, gabenasi ją į vergiją.

mą, tariant, atskirti ją nuo Lietuvos ir su šia viena kovoti. Bet Ordino visa praeities politika Lenkijos atžvilgiu dabar prieš jį atsuko. Jis nuteikė lenkus prieš save, kai grobė slavų žemes, atakavo paskutiniu metu Dobrynę ir puldinėjo pakraštines lenkiškas pilies. Ordinas savo elgesiu tik grūdino lietuvių-lenkų sąjungą ir be to kilusią iš jam priešybę. Iš čia suprantamas tiesiog ultimatinis atsakymas lenkų d. magistrui, kai jis jų teiravosi dėl neutralumo.

1409 m. rugpiūčio 1 d. nuvyko pas Ordiną lenkų delegacija ir siūlė pavesti trečiųjų teismui spręsti ginčijamusius Lietuvos, Lenkijos ir Ordino klausimus. O iki teismo sprendimo palikti žemaičius ramybėje. Jei Ordinas su tuo pasiūlymu sutiktų, lenkai stengtųsi paveikti Vytautą atšaukti savo žmones iš žemaičių.

Nepriimtinas buvo Ordinui šis pasiūlymas pirmiausia dėl žemaičių. Juk ši kraštą, jau du kartus Vytauto ir Jogailos jam dovanoję, jis laikė integraline savo valstybės dalimi ir negalėjo klausyti Lenkijos diktato. Jis atmetė Lenkijos pasiūlytas taikos sąlygas ir teiravosi jų delegacijos, ką darytų Lenkija, jei jis pulstų žemaičius ir Lietuvą. Čia jam trumpai delegacijos pirmininkas, Gniezno arkivyskupas, atšovė: "Lie-

tuvos priešus mes savais priešais laikome".

Gavęs tokį atsakymą, d. magistras tuojau paskelbė karą Lenkijai ir žaibišku antpuoliu užgrobė Dobrynę. Netrukus ir lenkai suskato griebtis ginklo ir patraukė Pamarėlio link. Jie apsiatė Brombergo pilį, neseniai kryžiuočių užgrobtą, ir ją paėmė. Dar prieš išsirušdamas į karą Jogaila kvietė ir Vytautą prisijungti prie lenkų Prūsijos pasienio. Tuo būdu, didysis karas jau buvo beprasidedęs 1409, rugpiūčio-rugsėjo mėnesiais.

Kryžiuočiai, susirūpinę šiuo kartu vien žemaičiais, nelinko kariauti plačiu mastu su Lenkija ir pasistengė sutarti paliaubas. 1409. X. 8 d. sudarytos paliaubos iki 1410. VI. 24 d. ir byla pavesta spręsti Čekų karaliui. Iki karaliaus sprendimo kiekviena pusė pasilaiko tai, ką turėjo paliaubų metu. Paliaubos aiškiai buvo naudingos Ordinui, nes jos paliko tik ką pagrobtą Dobrynę. Jos tacitu konsensu neprieštaravo Ordinui siekti žemaičių. Mat, Lietuva paliaubose visai neminama, o žemaičiai vis dar laikyti Ordino nuosavybe.

Paliaubų pertrauktas karas paliko 2 žaizdas: žemaičius ir Dobrynę. Dėl jų jis atsinaujins po paliaubų ir dominuos Žalgirio kautynėse.

Naujų automobilių belaukiant

Maždaug už dešimties savaitių rinkoje pasirodys nauji automobilių modeliai. Visad spėjama, kaip jie atrodys.

Iš Detroito ateina žinios, jog šiais metais pasirodys keturi nauji automobiliai. Edsel nebebus, bet De Soto dar pasiliks, nors buvo gana daug gandų, kad šie metai paskutiniai.

Bus kai kurių pakeitimų iš viršaus, nors viduje bus mažai pastebima. Chromas, kelerius metus dominavęs, bus taupiau vartojamas.

Po ilgesnio laiko, kai automobiliai buvo žeminami ir ilginami, pradės trumpėti ir aukštėti. General Motors laikys tą patį aukštį, bet automobilio grindys bus žemiau nuleistos ir tuo pačiu padaugės erdvės galvai.

Pavieniui imant rugsėjo mėnesį pradės pasirodyti automobiliai:

BUICK -- užpakaliniai sparnai pasidarys lygesni. Priekis bus panašus į 1960 metų Fordą. Stogas primins Thunderbird išvaizdą. Taip vadinama "šunio koja" pranyks iš priekinių durų.

BUICK SPECIAL -- bus vienas iš GM mažesnių automobilių. Bus visiškai naujas, su aluminijaus V-8 motoru. Automobilio rėmas bus ilz colų.

CADILLAC -- labai mažai pakeitimų. Užpakalinių sparnų išsikišimai kiek sušvelninti, bet pakankamai ryškūs.

CHEVROLET -- užpakalinė dalis ištiesinta. Žuvėdros sparnai visai nuimti. Impala modeliui bus naujas stogas.

COMET -- vienas iš geriausių

siai perkamų mažųjų automobilių, turės naują priekio išvaizdą. Galingesnis motoras pagal užsakymą.

CORVAIR -- nepakeistas. Viduryje kiek daugiau vietos bagažui ir geresnis apšildymas. Išplečiama produkcija į mažus sunkvežimius ir station wagon sumotorais užpakalyje.

DE SOTO -- bus tikrai vienas modelis. Panašus išvaizda į 1960 tik daugiau išraištyti priekio papuošimai. Kalbama, jog Chrysler nori naudoti De Soto vardą 1962 metais sportiniam automobiliui.

DODGE -- paliekama tikrai vienas Polara modelis. Priekis ir užpakalis kiek pakeisti.

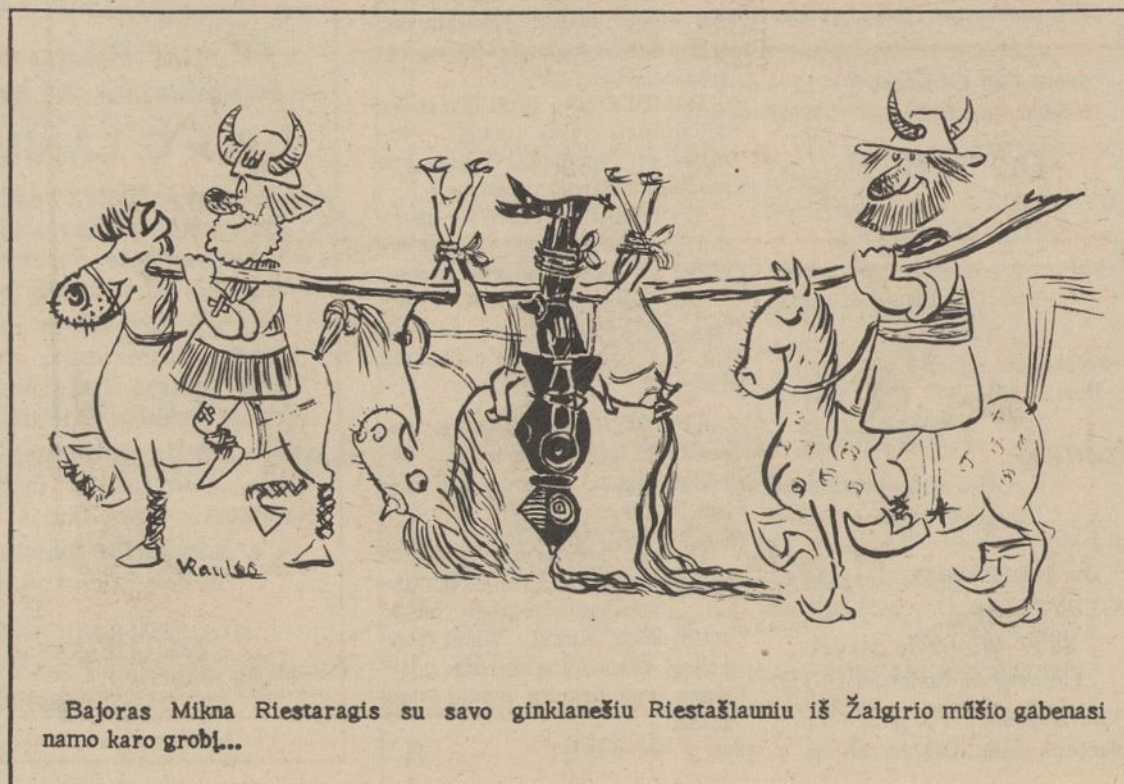
DODGE DART -- turėjęs šiais metais nemažą pasisekimą turės naujo stiliaus priekį. Taip pat bus naujai perdirbti sparnai, kurie nenormaliai iškelia automobilio užpakalinę dalį. Visi Chryslerio automobiliai naudos taip vadinamą "alternator" kurie šiais metais naudojami Valiant automobiliuose.

DODGE LANCER -- naujas mažesnio tipo automobilis. Priekio išvaizda primins 1960 metų Pontiac.

FALCON -- labiausiai perkamas automobilis mažųjų klasėje. Išvaizda nesikeis, jei neskaityti mažų pakeitimų priekio pamarginime.

FORD -- išvaizda gerokai pakeisis. Ypatingai bus pabrėžta priekis. Didelės šviesos užpakalyje.

(Nukelta į 6 psl.)

Bajoras Mikna Riesteragis su savo ginklanešiu Riestašlauniu iš Žalgirio mūšio gabenasi namo karo grobį...

KAIP JIE ŠAUDĖ Į LIETUVOS MINISTERIŲ PIRMININKĄ A. VOLDEMARĄ

Tai atsitiko 1928 gegužės mėn. 6 dieną, 7:28 val. vakare.

Su draugu sėdėjome ant suoliuko Kaune, teatro sode, belaukdamė savo merginų. Buvome susitarę eiti į operos spektaklį. Gegužės vakaras buvo šaltas ir žvarbus, todėl sėdinčiųjų buvo labai mažai. Priešais sėdėjo senų pora, bet greit atsikėlė ir nuėjo trindami ausis... Žmonės skubėjo į teatrą, bet mūsų merginų vis nesimatė...

Gerokai po septintos valandos sode atsirado trys jauni vyrukai. Iš matymo juos pažinojau. Sakė, kad jie priklauso kažkokiai slaptai studentų organizacijai ir juos vadino "eserais". Du iš jų atsisdėjo ant suoliuko priešais mus, o trečias, berods, Vosylis--šalia mudviejų, ant paties suoliuko. Tik vėliau pasiprotėjau, jog jie mus, turbūt, palaikė saugumo "špiegais".

Žmonės jau nustojo eiti teatrą, nes beliko vos pora minučių iki uždangos pakilimo. Tuo tarpu prie teatro sodo vartų pasirodė ministeris pirmininkas prof. A. Voldemaras su savo palyda.

--Žiūrėk, jau ir ministeris pirmininkas atvyko, o mūsų merginų dar nėra...--liūdnai pasakė mano draugas.

Visi trys vyrai staiga pakilo ir dingo senų sodo kaštonų šešėliuose: du anoje pusėje, o vienas mūsų užpakalyje. Mes į tai visai nekreipėme dėmesio. Tik buvo pikta, kad neatvyko mergaitės. Draugas jau piktai pasakė:

--Tegu jas bala ima... Bilietai tik liko pernėk. Einame ir mes kartu su ministriu pirmininku, dar spėsime...

Bet tuo pačiu metu į einančius pasipylė kryžminis ugnis iš automatinio revolverio. Mudu su draugu be jokios ko-

mandos sukritome ant suolo. Virš mūsų galvų tratėjo dažni šūviai. Pamačiau, kaip aviacijos kapitonas staiga pašoko aukštyn ir tuoj visu ūgiu krito aukštelininkas... Berniukas -- Voldemarų augintinis--kiek tik kojos leido --nešėsi link teatro durų. Paskui jo keturpėščias ropojo pats prof. A. Voldemaras. Kur tuo momentu dingo ponis--nemačiau. Dabar šūviai pylėsi tiesiai į Valstybės teatro duris.

Kada žudomieji dingo už teatro durų, visi trys žudikai pasileido bėgti pro teatrą Kęstučio gatvėn. Pakilęs mano draugas (pavardės neminiu, nes nežinau dabar jo likimo) ir nė žodžio neprataręs, kiek tik jėgos leido--nešėsi Laisvės Alėjos link. O aš priešinga kryptimi --paskui žudikus... Prieš juos vijosi kap. Virbickas, bet greit sukrito, nes buvo sužeistas į vidurius.

Kęstučio gatvėje, ties teatro rūmais, visi trys vyrai kūrėsi. Čiais puolė į ten stovintį automobilį. Tai buvo seno modelio Fordas. Paskutiniajam pasisekė pačiupti už rankovės ir pradėjau jį tempti atgal. Šis, labai nustebęs ir persigandęs, atsi-grižo atgal ir, nieko nelaukdamas, ištiesė man į tarpuką didelį parabelį... Garsiai knekėlėjo šovinio įskėlėjas, bet šūvio nebuvo. Matyt, jog apkaboję nebebuvo likę nė vieno šovinio. Juk baisiai šaudė...

Automobilis nuburzgė Kanto gatvėn ir pasuko Nemuno link. Jo numeris buvo nematomas, nes buvo "apsitaškęs purvais". Kaip vėliau išaiškėjo, tada tuo senu Fordu pabėgo ministerio pirmininko šaudytojai: Martynas Gudelis, Vosylis ir Bulota. Kuriam tada buvau pačiupe už rankovės--nė šiandien nežinau... Taip pat iki šiai dienai man nėra dar paaiškėję, kodėl

tuomet nuogomis rankomis savanoriškai vijausi tris aiškiai ginkluotus žudikus? Pasakyčiau: jausmas buvau ir durnas... Gerai dar, kad taip baigėsi,--anas labiau nukentėjo, nes aiškiai niuro rankovė...

Kai grįžau atgal ir užėjau į teatro vestibulį--nei paties Voldemaro, nei kitų nemačiau. Tik ant laiptų sėdėjo baisiai persigandusi ir raudodama p. Juodytė. Ji buvo labai gera draugė labai geros mano draugės. Vargšėlė tuo momentu irgi pasitakė prie teatro durų ir kulka kludė jos kojos blauzdą. Senas teatro durininkas nosine veržė jos blauzdą aukščiau žaizdos ir giliai susijaudinęs kalbėjo:

--Panele, dėl kojytės tai baika, sugys! Ale šilkinė kojinė tai jau kaput...

--Neraudok,--raminau persigandusią mergaitę. --Tuojau turės atvažiuoti koks nors greitosios pagalbos vežimas, nes yra ir daugiau sužeistų.

Nuo Laisvės Alėjos beatbėgęs didelis policininkas. Matyti, būdintis.

--Kas čia atsitiko?--pasiteiravo jis.

--Niekas čia neatsitiko, tik vienas, matai, guli nušautas... Šauk greičiau savo vyresnybę.

Pirmieji į įvykio vietą atvyko motociklu su priekaba trys džen-telmanai juodais katelokais. Ant motociklo užpakalinės lentelės buvo aiškiai parašyta: "Kriminalinė policija". Jie sustojo prie kap. Gudyno lavono. Jis gulėjo aukštelininkai, tiesus, ir audros išversta graži liepa. Jo kaktoje buvo maža raudona žvaigždėlė, o po galva--kraujų klanas.

Iš kažkur atsirado kitas, labai smarkus policininkas. Jis tiems trimis vyrams ne savu balsu suriko:

--Rankas aukštyn!

Tie su juodais katelokais atsi-grižo ir paklausė:

--Iš kokios nuovados toks smarkus esi?

--Iš antros nuovados, tamsta viršininke,--drausmingai atsakė policininkas, matomai, jau supratęs reikalą.

--Gerai, narsus esi vyras... O dabar susirask savo viršininką ir klausyk jo parėdymų.

Sumišęs vargšas policininkas tik sukosi aplinkui. Gal jau kaip nors buvo nugirdęs, jog šaudė trys... O dabar pamanė, jog atentininkai, apgailėstaudami savo darbą, sustoję prie savo aukos --meldžiasi už jo sielą... Tai kodėl nesuimti, o gal dar ir premija bus... Pagaliau jis susvyravo pirmyn ir tekinas pasileido Laisvės Alėjos linkui.

Žinoma, šūviai prie Valstybės teatro, nepprastoje vietoje,

greit sutraukė sodan gausius būrius iš Laisvės Alėjos pėstijos. praeivių. Taip pat į čia jau skubėjo policija iš visų miesto nuovadų. Vieni pėsti, kiti tekini. Tik Rezervas atvyko dailiai rikiuotėje susėdę savo sunkvežimėlyje. Policija apsupo visą teatrą sodą ir nė vienas nevalia buvo beišeiti. Regimai, vadovybė galvojo lygiai taip pat, kaip ir anas policininkas, jog žudikai čia pat kur nors meldžiasi už savo griekus...

Policininkai atvedė pas vyresnybę smulkų žmogelį, devintą juodą kateloką ir panosėje juodus, pakirptus ūselius. Tai buvo Kauno vokietaukas Hofmanas. Dėl jo originalumo ir asketiškos išvaizdos, jį pažinojo beveik visi kaimiškiai. Nabagas pasijutęs apsupime ir siaubo pagautas, mėgino gelbėtis iš sodo, šokdamas per tvorą. Tada jį ir pagavo...

--Ar tu šaudei į ministerį, pirmininką...? -- juokdamasis paklausė nekuri viršininkas.

Hofmanas, sako, bails iš pri-gimties, negalėjo ištarti nė žodžio ir tik drebėjo, kaip epušės lapelis. Kažkuris iš publikos policijai paaiškino:

--Nebijokite, tai yra Hofmanas... Aš jį gerai pažįstu. Tarnavo gusarų pulke. Visai jis nemoka šaudyti ir gal šiandien tik pirmą kartą šūvius girdėjo...

Kai jį pasodindavo į balną, tai vostik kumelei pajudėjus--jis išbaimės nusirisdavo ant žemės. Kartą viršila jį stipriai šniūrais pri-rišo prie balno ir manieže kumelę įvarė į zovadą... Hofmanas spirdi-ko kaip negyvas, bet nukristi šniūrai neleido... Kai atrišome, tai jis jau buvo visai be sąmo-nės. Po to iš kariuomenės atleido abu: jauną raitorių Hofmaną kaip visai netinkantį narsiems raitarijos žygiams, o viršilą už neleistiną elgesį.

Žinoma, po tokių gerų liudininko atestacijų, policija Hofmaną paleido vietoje. Kitas geradaris pasiūlė Hofmanui drauge su juo užteiti į Božegrailį ir išmesti gerą "klebonišką", idant išva-

NAUJŲ AUTOMOBILIŲ...

(Atkelta iš 5 psl.)

IMPERIAL -- priekis pakeistas. Šviesos bus iškeltos iš priekio pamarginimų.

LINCOLN -- paliekama tikrai Continental modelis. Bus žymiai trumpesnis ir primins sportinį automobilį.

MERCURY -- pirmą kartą bus galima pirkti su šešių cilinderių motoru. Nebebus Park Lane modelio. Naudos panašias dalis, kaip ir Fordas.

OLDSMOBILE -- labai maži pakeitimai išvaizdoje. Pagerinta lengvesnė transmisija.

OLDS F-85--naujas mažas automobilis. Turės aluminijaus V-8 motorą. Savo išvaizda bus panašus į Oldsmobile.

PLYMOUTH--užpakaliniai iš-raitymai nuimami. Šviesos bus užpakaliniame fenderyje. Priekis liks kaip buvęs.

PONTIAC -- grįžta prie 1959 metų stiliaus. Turės naujo stiliaus transmisiją.

PONTIAC TEMPEST--trečias GM mažas automobilis. Turės 4 cilinderių motorą. Grindys bus visai lygios, kadangi transmi-sija bus kartu su užpakaline ašim.

RAMBLER AMBASSADOR--turės saikingą stiliaus pakeitimą. Manoma, jog jo pardavimas padidės, jei naujieji GM automobiliai neturės didesnio pasise-kimo.

RAMBLER AMERICAN--pirmą kartą išvaizda pakeista nuo 1950 metų. Ilgis ir toliau tas pats paliks.

RAMBLER -- maži išvaizdos pakeitimai. Bus naujas aluminijaus motoras. Vėliau bus modelis nudengiamu stogu.

STUDEBAKER HAWK--spor-tinis automobilis, apyvartoje pasi-liks dar bent vienerius metus.

STUDEBAKER LARK -- be-veik neturės pakeitimų. Sakoma jog bus naujas šešių cilinderių motoras.

THUNDERBIRD--gerokai pakeistas. Ilgesnis priekis, iš-lenkti langai šonuose, apvalės-nės linijos.

Kokios bus kainos, šiuo metu dar nežinoma, nes ekonomis-tai pranašauja nelabai riebūs ateinančius metus. Todėl daugelis mano, jog kainos nesi-skirs nuo praeitų dviejų metų kainų.

P.J.

-- Kitą kartą nepamiršk akinius!...

rius visas baimes. Juk tokie nelemti įvykiai žmogų gali ir į grabą nuviti...

Policija matomai įsitikino, jog žudikai vargu jau čia beprisi-laiko, todėl leido ne tik Hofmanui, bet ir visiems iš sodo ramiai iškelti.

Kai sugrįžau namon, radau savo draugą lovoje net ir galvą už-siklojusį... Truputį praskleidęs anklodę jis tyliai paklausė:

--Tai kaip ten buvo?

--Niekaip ten nebuvo... Tik tai vienas nušautas ir tik trys su-žeisti. Ir tai sužeidė išnetyčių...

--Gaila kapitono Gudyno,--su-dejavo mano draugas. --Asme-niškai pažinojau...

Kadangi draugas rengėsi stoti į Karo mokyklą, tai aš jam pa-aiškinau:

--Brolau, nei tu stok į tą Karo mokyklą nei ką... Matai, karinin-kai žūna ne tik mūšio lauke, bet

ir teatro sode nuo priešo. Geriau-sia tai lovoje ir dargi galvą ap-siklojus...

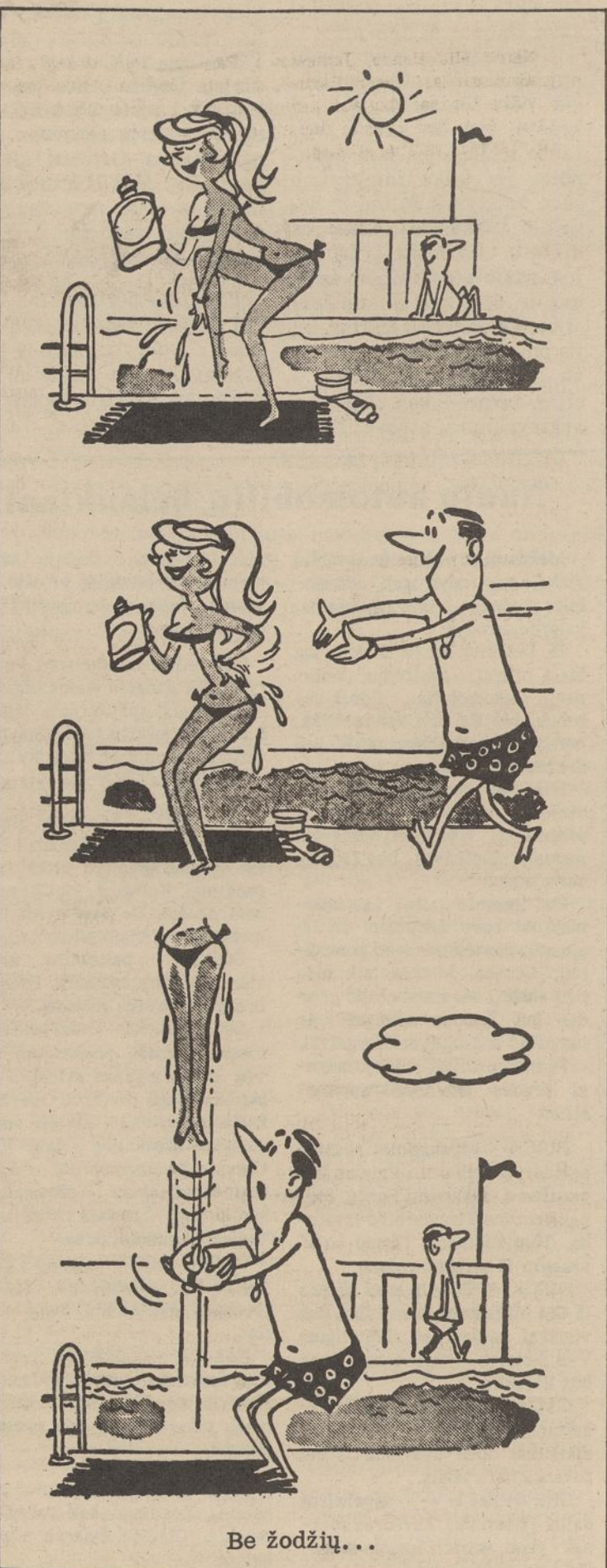
Mano draugas neatsakė nieko. Tik po gerokos valandikės tarė:

--Toks pasiutęs šaudymas... Aš maniau, kad iš jų nė vieno gyvo nebeliko.

--Teisingai, šaliai tetrystai jau labai prasti ir menki tebuvo. Iš tiekios šūvių net nė vieno ne-pataikė į patį centrinį taikinį, juoba, kad tas taikiny pamažu apie dešimt metrų ropom tik judėjo.

Ak, atsitiko tai jau senai. Bet ir dabar dar skersvėjų tebėra. Daugis krapštosį pakaušius ir kralpo ūsus stebėdamiesi, kodėl Lietuvių Enciklopedija apie vieną iš žudikų parašė gana dailiai, o apie nužudytąjį nė žodžio... Pagal pavardžių panašumą, abu ten turėtų būti vienas po antro. Bet, deja...

A. V-as.

Be žodžių...

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antrad., ketvirtad.,
penktad.

Tik susitarus trečiadieniais.

Tel. ofiso PRospect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th Place.

Telefonas:

Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WAlbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(lėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 ir 5-7 p. p.

**GERESNIŲ Namų Statytojai
pasirenka MONCRIEF
ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIJACIJĄ**
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

**LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKS-
ČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DEŠROS
IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAU-
NAMI KRAUTUVEJE**

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No. Street City State

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti
kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ažuolų apsupto vasarnamio erdviose
kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite,
pasimaudysite švariausiam paplūdimyje iš visų
ATLANTO pakraščio esančių.

Tik per keletą minučių pėsčiam nuo vasar-
namio pasiekiamas vandenynas -- paplūdimys,
kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir
kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvė-
mis, šaldytuvais, maitinimo vietoje. Maudymosi
mokestis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS

515 4th Ave., Asbury Park, N. J.

Tel. PR 6-9783

Jau dabar isidėmėkite!

Rugsėjo 24 d., šeštadienį,
Slovenų auditorijoje, Clevelande, įvyks

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES SPAUDOS BALIUS

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARNOPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGSACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

CLEVELANDE ir apylinkėse

LENGV. ATLETIKOS VARŽYBOS

Vid. Vakarų Sporto Apygardos lengvosios atletikos pirmenybės įvyksta šį savaitgalį, rugpiūčio 13-14 d. Clevelande.

Varžybos vyks žinomame Patrick Henry stadione, Arlington Ave., prie E. 123 St. Šeštadienį varžybų pradžia 2:30 val. po pietų. Sekmadienį — 1 val.

Varžybose dalyvaus Chicago, Detroito ir Clevelando lengvatletai. Pirmenybės bus prarastos vyrų, moterų ir jaunių bei mergaičių A, B ir C klasėse.

Pirmenybėse dalyvaus visai eilė geriausių mūsų lengvatletų, todėl laukiama gerų pasekmių. Chicagoje tarp matysime dabartinį š. Amerikos Lietuvių rekordistą E. Aleksejūną, ilgesnių nuotolių bėgikus Ripskį ir Balan, ietininką A. Brazdį ir kt.

Visuomenė yra kviečiama atsilankyti.

• Kultūrinių darželių šventė, vadinama "One World Day" įvyks šį sekmadienį, jūgoslavų kultūriniam daržely. Kalbės miesto meras A. Celebrezze. Jis pa-

gerbs pavergtas tautas, kurios iš esamų 17 kultūrinių darželių, čia pavergtieji turi 10 tokių darželių. Bus įvairi tautybių meninė programa.

• L. S. T. Korp! Neo-Lithuania stovykla jau tik už poros savaitių. Clevelando korporantai, ypatingai jaunesnieji, nekantriai laukia, kada vėl galės susitikti su draugais iš Chicago, Detroito, New Yorko, Toronto ir kitų vietų. Kadangi stovyklauti gan brangiai kaštuoja, Clevelando skyrius surengė gegužinę ir visą dieną paskyrė važiuojančiam jaunimui paremti. Gegužinės pelnas daugumoje buvo gautas iš laimėjimų, kurioms brangių ir vertingų dovanų paaukojo: p.p. Bružai — lietuvišką tautinį kostiumą — austas Lietuvoje, dail. Ignas — labai puikų paveikslą, kol. P. Vėbra iš Chicago atsiuntė Vyti ir JAV herbą — jo paties išdrožtą, p. Modestavičienė — papuošalų dėžutę ir p. Budriai — šampano bonką. Korporantiskais ačiū.

Visi Clevelando korporantai sveikina kol. Andrių Mackevičių, išlaikius CPA (valstybinius buhalterio egzaminus) ir linki daug sėkmes jo pasirinktoje profesijoje.

• V. Nagevičienės ir Gr. Natkevičienės viloje Rūta, prie Pymatuning ežero, šiuo metu vasaroja: Sofija Smetonienė, Dr. B. Matulionis iš Wallum sanatorijos, R. I., Jonas Barniškis, Ona Tamulienė, Jonas Gudėnas su dviem sūnumis, Steponas Nasvytis.

V. Nagevičienė pasiekia telefonu WH 2-4500 (Cleveland).

KAS DIRVOS NESKAITO — DAUG NUSTOJA!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

L. Morkūnienė nuo rugpiūčio 9 d. atidarė naują, moderniškai įrengtą

EL — LOUISE HAIRDRESSER'S

553 EAST 185 ST. IV 1-5655
(Netoli Lake Shore Blvd.)

Atidarymo proga visos ponios ir panelės kviečiamos su moterų salionu susipažinti ir pasinaudoti prityrusių šukuotojų patarnavimu. Vietinės ir europinės mados.

Mašinoms pastatyti yra vieta iš kiemo pusės, o taip pat ir šalutinėje gatvėje.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

Netoli Clevelando, Jamestown, Pa., prie Pymatuning ežero yra gražus parkas "Deer Parke", kuriame galima užtikti įvairiausių gyvulių. Parkas lengvai pasiekiamas važiuojant 322 keliu, ir vasaros metu yra gausiai turistų lankomas. Nuotraukoje clevelandietis D. Kižys vaišina stirnas.

V. Bačevičiaus nuotrauka

SPORTAS

• BALFo drabužių rinkliava Clevelande įvyks nuo rugpiūčio 6 iki 22 d. Drabužius atvežkit į Sv. Jurgio arba Naujosios parapijų sales.

Išnuomojamas kambarys su teise naudotis virtuve. Atskiras įėjimas. Skambinti: PO 1-0021 po 5 val. vakaro.

Išnuomojamas kambarys su baldais, jei pageidaujama, ir garažas. 986 East 79 St., tel. UT 1-9696.

Gerus maistingus pietus už vieną dolerį galima gauti kasdien.
Tel. UT 1-6642

Išnuomojamas kamb. su maistu vyriui. Tel. UT 1-6642.

REIKALINGAS KAMBARYS vienam vyriui su teise naudotis virtuve.
Šaukti nuo 6-7 val. MU 1-6509

PARDUODAMI NAMAI

Lee Rd. — Mayfield mūrinis 8 kamb., vienas mieg. pirmam ir 3 mieg. antram aukšte. Dvi vonios; 2 garažai.

Neff Rd. — 185 St. trijų šeimų 5x5x3 visai geram stovyje iš lauko ir viduje. Didelis sklypas, apsodintas vaismedžiais.

Naujosios parapijos apylinkėje 8 metų medinis vienos šeimos iš 6 kamb. Prašo \$16,000.

Šaukite Paul Mikšys namų telef. LI 1-8758 arba bfiice

KOVAC REALTY
KE 1-5030 960 E. 185 St.

Rugpiūčio 20-21 dienomis Detroito (vyks Vid. Vakarų sporto apygardos plaukymo ir lauko teniso pirmenybės ir drauge 1960 Pabaltiečių plaukymo pirmenybės.

Plaukymo varžybos vyks Lipcke Park Recreation baseine, East Detroit. Abi dienas varžybos vyks nuo 1:00 iki 4:00 val po pietų.

Apygardinės plaukymo pirmenybės vyks vyrų, moterų ir jaunių bei mergaičių A ir B klasėse, o lauko teniso-vyrų, moterų ir jaunių bei mergaičių A klasėse.

Pabaltiečių plaukymo pirmenybės vyks vyrų ir moterų klasėse.

Visais varžybų reikalais prašoma kreiptis šiuo adresu: P. Misiūnas, 8863 Homer, Detroit 9, Mich. Telef. VI 2-6799.

LATVIAI-PABALTIEČIŲ LAUKO TENISO LAIMĖTOJAI

Pereitą savaitgalį Clevelande įvyko Pabaltiečių lauko teniso individualinės pirmenybės. Labai nemalonu, kad iš lietuvių pusės dalyvavo tik vienas žaidėjas — A. Garlauskas iš Cleveland, Latvų buvo net 12.

Nežiūrint, kad visi klubai buvo raginami ir net apie 15 asmeniškių pakvietimų buvo išsiųstinėti, mūsų tenistai neparodė jokio susidomėjimo ir pareigingumo lietuviškas spalvas ginti.

Iš pajėgesnių lauko teniso vietovių-Rochesterio neatvyko dėl miesto pirmenybių. Chicago ir Toronto žaidėjai ne tik kad nepasirodė, bet nieko ir nepranešė. Tik torontiečiai Pr. Gvildys ir O. Rautinš leidosi į kelionę, tačiau dėl automobilio nelaimės pakeliui, Clevelando nepasiekė.

Vyrų vienetą laimėjo latvis H. Blaus iš New Yorko. Moterų vienetą laimėjo V. Vuškals. Vyrų dvejetą J. Tupesis-H. Huns, Mišriame dvejete laimėjo V. Vuškals-H. Huns.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

LIETUVIŲ KLUBAS

ir

SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue

EX 1-1143

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motory, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352

Nakties tel.: LI 1-4611

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

DIRVA

Nr. 93

1960 m. rugpiūčio 12 d.

KAS IR KUR?

• **Brazilijos lietuviai** rugpiūčio 13-15 d. mini 35 metų lietuvių imigracijos sukaktį. Minėjimo programoje numatyta organizacijų atstovų pasitarimas tolimosios veiklos klausimais, pamaldos Sao Paulo katedroje, iškilmingas posėdis, meninė programa, vaisės ir kt.

• **Rūta Kilmonytė-Lee** nuo rugpiūčio 15 d. vaidins "Showboat" operetėje, vykstančioje Philharmonic auditorijoje, Los Angeles mieste. Vaidinimai vyks šešias savaites.

• **L. Vanagaitienei**, Margučio leidejai, Billings ligoninėje padaryta operacija.

• **Stepas ir Aldona Mackevičiai**, Dirvos bičiuliai New Yorke, šiuo metu atostogauja Mallorcoj, Ispanijoje.

• **Feliksas Bočiūnas** iš Hartford, Conn. lankėsi Clevelande, apžiūrėjo Dirvą ir paliko \$5.00 auką.

• **Petras Mockaitis**, iš Lietuvos atvyko į Chicagą pas savo žmoną ir sūnų Algį, kurie jo išvykimo dokumentais rūpinosi penkerius metus.

• **Adv. Vincas Aušrota** mirė liepos 26 d. Newtown, Conn. Nepriklausomos Lietuvos laikais advokatavo Vilkauskioje. Mirė eidamas 62 m. amžiaus.

• **Dalia Mikaitė**, detroitietė, aukštuosius mokslus baigė Wayne universitete, Detroit. Studijavo anglų kalbą ir pedagogiką. Visus ketverius studijų metus buvo garbės studentų sąrašuose. Mokslus užbaigė aukščiausiais pažymiais — cum laude. Lietuviškam darbe ji aktyviai veikė skautuose ir ateitininkuose. Dvejus metus vadovavo jaunimo vasaros stovykloms būdama mergaičių vadove. Šoko ir tautinių šokių grupėje "Šilainė".

Naujiems skaitytojams prenumerata metams tik 8 doleriai

AKADEMINIO SKAUTŲ SAJŪDŽIO RINKIMAI

Šiuo metu vyksta rinkimai į įvairius Akademinių Skautų Sajūdžio studentų bei filisterių valdomuosius organus. Viso yra išstatyti 33 kandidatai.

Iš Chicagos: E. Korzonas, L. Maskaliūnas, K. Mikėnas, A. Stepaitis, V. Germanas, K. Jočius, B. Kviklys, R. Aninkevičius, A. Avižienytė, R. Šlenys, R. Stravinskaitė, B. Bulotaitė, L. Korzonaitė, D. Marcinkutė, Z. Sodeikienė, B. Strikaitytė, A. Ščiukaitė, L. Vepšaitė ir A. Rimas. Iš Clevelando: G. Natkevičiūtė, A. Gelažytė, M. Leknickas, A. Mėlinauskas, R. Sniečkutė, D. Germanaitė ir J. Laikūnaitė-Koklienė. Iš Californijos vietovių: P. Abelkis, A. Dundzila, A. Grigaliūnas ir E. Radvenis. Taip pat kandidatuoja R. Kezys iš New Yorke, V. Petrauskas iš Detroito, ir B. Petrulytė iš Kanados.

Rinkiminę komisiją sudaro Clevelando akademikai — pirm. M. Leknickaitė, sekr. — R. Minkūnas, išd. — M. Kižienė ir nariai dr. St. Matas, V. Kamantas, V. Vaivadaitė ir V. Muliolis.

Rinkimų rezultatai bus paskelbti rugsėjo 4 d. Akademinių Skautų Sajūdžio jubiliejinėje stovykloje.

BOSTON

• **Jonas J. Romanas**, ilgametis Stepono Dariaus posto darbuotojas, susirgus

Aktorius Vitalis Žukauskas turi paruošęs naują programą savo spektakliams ir žada aplankyti daugelį lietuvių kolonijų.

V. Maželio nuotrauka

Antanui Knežiui, perėmė "Lietuvių Radijo Valandos" programos vedėjo pareigas. Minėtoji programa girdima sekmadieniais nuo 11 iki 12 ryto. Vedėjo adresas: 170 H St., Boston 27, Mass. Tel. AN 8-7635.

• **Mykolas Gureckas**, Package Express & Travel Agency Bostono skyriaus vedėjas, išvyko iš Bostono į Waterbury ir ten veda savo siuntinių persiuntimo įstaigą.

• **Bostono Lietuvių Bendruomenė**, spalio 9 d., naujai įrengtoje didžiulėje Lietuvių Piliečių Draugijos salėje, ruošia metinį banketą su plačia menine programa ir šokiais. Laukiama, ypač

jaunimo, ir iš tolimesniųjų kolonijų.

• **Liutaveras Gražulis**, baigiamųjų metų elektros inžinerijos studentas Virginia Military Institute, grįžo keturių savaičių atostogoms į Bostoną.

• **Romulė Juoškaitė** ir **Janina Vasiliauskaitė**, susipažinusios su "Dirva" įsijungė į jos plačiąją skaitytojų šeimą.

• **Balfo gegužinė**, rengiama rugpiūčio 21 d. Romuvos parke, Montello, Mass.

Rom. B.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami, Dirvą aukomis parėmė:

Damašius G., E. Chic. \$2.00
Nungaudas V. Chicago 5.00
Jasevičius K.,

Niagara Falls 1.00
Biskis K.,

Downers Grove 5.00
Kepalas J., Venezuela 5.00

Lenkevičius J., Chicago 3.00
Kleiza A., Manchester 2.00

Stundžia K.,
St. Catharines 2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

KERELIS BROS. CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVARIUS REZIDENCINUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

Naujos knygos

• Atsiųsta paminėti Vyt. Tamulaičio "Svirplio muzikanto kelionės". Tai maloni naujiena vaikams. Dviejų spalvų iliustracijos Aldonos Simutytės. Išleido Eglutė — Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Kaina \$2.50.

DIRVOJE GALITE UŽSISAKYTI ŠIUOS KARIO LEIDINIUS

1. O. Urbonas. "1410 metų karas ir žalgirio mūšis". 88 pusl. teksto ir 16 pusl. priedinių iliustracijų, jų tarpe smulkios mūšio schemos dviem spalvomis. Su aplanku. Kaina — \$3.00.
2. V. Biržiška. "Praeities Pabiro". Rinkinys straipsnių iš Lietuvos istorijos. 352 pusl. ir 16 pusl. priedinių iliustracijų. Kieti viršeliai. Kaina — \$6.50.
3. H. Sienkievičius. "Kryžiuočiai". Istorinis romanas — trijų tomų. Vertė K. Jankūnas. Viršelis dail. V. K. Jonyno. Su aplanku. Kiekvieno tomo kaina — \$3.50.

Pinigus siųskite: Dirva, 6907 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

Aš gyvenu tik sau...

Emilija Čekienė

Neseniai sutikau ką tik baigusią universitetą jauną išsilavinusią lietuvių, rankoj bėlaiančią dar šiltą aukštojo mokslo diplomą, taip sakant, garbingai papildžiusią lietuvių intelektualų eiles. Džiaugiesi žmogus, kada atrandi jauną deimančiuką, į kurį dedamos visų viltys.

Tačiau, jau pačioj pradžioj pokalbio mano deimančiukas prabilo: "Aš gyvenu tik sau, kiti žmonės man visai neegzistuoja man visai nesvarbu, ką jie apie mane galvoja ar kalba, Mansvarbu, kad man gerai."

Kai bandžiau įrodinėti jos klaidingumą, mergaitė atsakė, jog ir mama ir tėtis taip sako. O jie aukštąjį mokslą dar Lietuvoje baigė.

Likau nugalėta, o ji teisi. Nėjaug bandys dar griauti tėvų autoritetą?

Mano trumpą džiaugsmą sudrumstė nusivylimas. Susimąčiau ir ilgai negalėjau nusikratyti tomis mintimis. Kažin, ar Lietuva būtų prisikėlus, jei visi mūsų atgimimo žadintojai būtų vien tik sau gyvenę. Bet Kudirka kitaip kalbėjo, o tolimieji Lietuvos užkampiai kartoją ir vykdė. Jis sakė:

"... Kiekvienas iš mūsų turi žinoti, kur lietuvis verkia, o kur džiaugiasi, kur vargsta, o kur turtuose, kur apleistas ir nukriauštas, o kur laisvas ir laimingas, kad matytume, katrą brolių reikia gelbėti ir kurio prašyti pagalbos. Turime žinoti mintis, ir darbus lietuvių, idant būtų aišku, kuo galima remtis norint apginti savo tėvynę ir jai suteikti laimę..."

Tiesa, buvo ir tada tik sau gyvenančių šviesuolių, kuriuos Kudirka paplėkavo. Tie, saugyvanantieji žmonės, daugiausia atsiranda imigracijoje. Kaip ir kodėl atsiranda, štai A. Baltinis, birž. mėn. žurnale "Į Laisvę", straipsnyje "Modernusis žmogus ir rezistencija", taip išvedžioja:

"... Blogiausios didmiesčio pasėkos yra šios: ryšių suirimas su kitais žmonėmis, įpratimas nekreipti dėmesio į juos, praradimas galimybės įsijausti į kitus, užsidarymas savyje."

...Paliktas tik sau žmogus neturi kitų troškimų, kaip tik patenkinti savo asmeninius reikalus. Jis gyvena tik sau, rūpinasi tik savo reikalais... Į kitus žmones pamažu jis pradeda žiūrėti, kaip į daiktus... Tai veda prie tautinių ir kitokių ryšių išnykimo ir žmonių sumasėjimo...

Aišku, kad jie yra paneigę visa tai, ką vadiname krikščioniška dvasia, kad žodis "artimas" jiems yra tuščia frazė, kad jie neturi užuojautos kitiems žmonėms, nesupranta jų kančių. Tai reiškia, kad jie neturi ryšio su kitais... Jie, neįjaudami dvasios savyje, nepajunta jos nė kituose. Gyvenimas pasidaro pilkas, be galo prozaiš-

kas ir beprasmiškas. Tokios padėties žmogus negali pakelti ir ieško išsiblaškymo..."

Nemalonu pripažinti, kad tokių, tik sau gyvenančių žmonių, skaičius naujosios išsilavinusios tarpe kasdien didėja. Tik dėl to nebepajėgiame suruošti ir didesnių masinių demonstracijų prieš Lietuvos pavergėją. Štai Pavergtųjų Tautų savaitės užbaigime iš didžiojo New Yorko daugtūkstančių lietuvių suskaičiau tik penkis. Na, gal dar kiti penki kur nors mano nepastebėti liko. Ir jų tarpe laikraščiu atstovai atėję tam, kad New Yorko lietuvių patriotinį entuziazmą raštu perduotų viso laisvo pasaulio lietuviams, kad tuo newyorkečių patriotizmo jausmu uždegtų visuose užkampiuose gyvenančius mūsų tautiečius. Deja! New Yorko lietuviai turi mokytis iš mažųjų lietuvių kolonijų.

Greičiausiai jie nesusirinko dėlto, kad tą dieną lauke buvo šilta, saulė švietė, patraukė į papludymius ir kitus išsiblaškymo ieškoti, o salėje buvo vėsu, niuru ir susikaupimo reikalaujanti nuotaika. Greičiausiai dėlto, kad jie gyvena tik sau, kad jiems nesvarbu, jei tėvynėje dar tūkstančiai artimųjų prispaudoj gyvena, kad šimtai jaunųjų studentų iš gimtos žemės "savanoriškai" siunčiami į šiaurės Rusijos gilumą sunkiems darbams.

Lūdna, kad svetinguose didmiesčiuose, niekieno neverčiami, savo noru, nebekalbant apie jaunuosius, o tik apie jų tėvus, vis labiau prarandame tą svarbiausią lietuviško būdo savybę — gerumą, kurią ryškiai savo kūryboj lietuvių išlėle mūsų rašytojai: Daukantas, Valančius, Lindė-Dobylas, Vaižgantas ir k. Jų kūryboj lietuvių tipas aiškiai visur išsiskiria nuoširdumu, kuklumu, vaišingumu, teisingumu, labdaringumu ir ypač geraširdiskumu.

Vis daugiau pradeda gyventi tik sau, išnyksta ir kita lietuvių gimta geroji ypatybė — socialumas, kurią Aristotelis priskiria ir kiekvienam žmogui, sakydamas, jog pirmiausia žmogus yra socialinė būtybė.

O lietuviai šia savybę yra puikiai įrodę šimtmečiais nusistovėjusiomis tradicijom, talkinant viens kitam laukų darbuose, javų klylime ir visokiose nesekmėse.

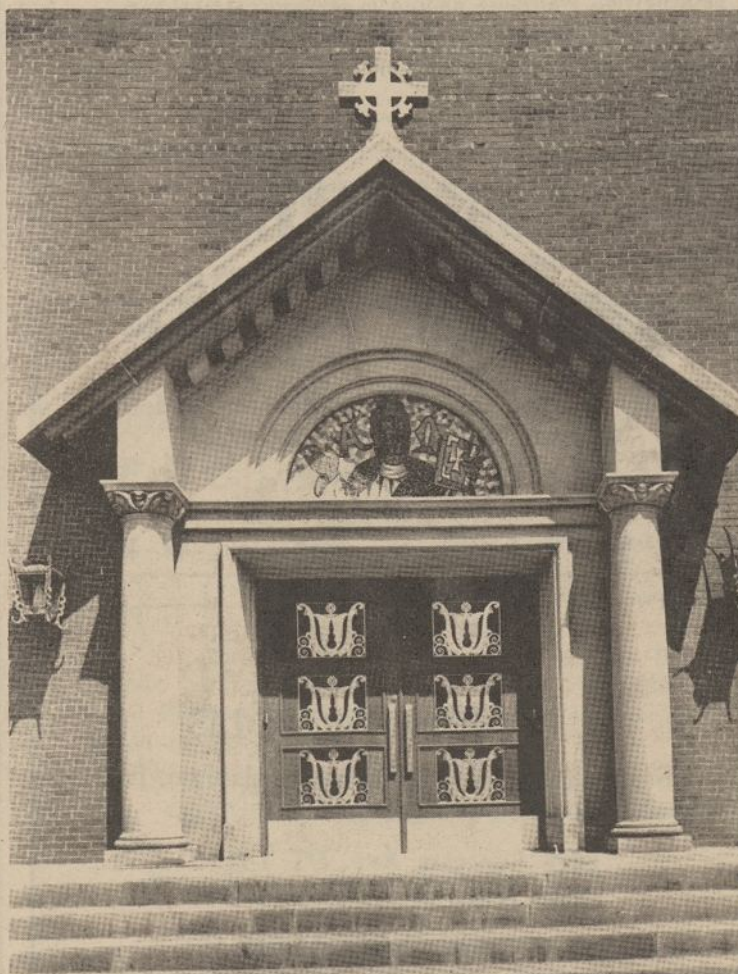
Tų gimtųjų lietuvių būdo savybių neprarado iš tėvynės atsivežę nei pirmieji mūsų imigrantai tuose pačiuose didmiesčiuose įsikūrę, nes, jei jie tik sau būtų gyvenę, nedaugelis iš mūsų būtų šioj svetingoj žemėj taip tvirtai įsistiprinę, kad sugebėtų gyventi vien tik sau.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Operos solistas V. Baltrušaitis, daug prisidėjęs prie lietuviškų operų pastatymų Chicagoje, prieš porą metų persikėlęs į New Yorką, ir perėmęs Apreiškimo parapijos choro vadovavimą, pastatė jį pirmųjų chorų eilę.

V. Maželio nuotrauka

Arch. S. Kudoko neseniai pastatytos Chicagoje Visų Šventųjų bažnyčios didžiosios durys su šonuose esančiomis lempom, išpuoštos lietuviškais motyvais.